

ความต้องการการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ของครูบรรณารักษ์
ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
พฤษภาคม 2554

ความต้องการการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ของครูบรรณารักษ์
ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

พฤษภาคม 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความต้องการการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ของครูบรรณารักษ์
ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

พฤษภาคม 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภรณ์ วิเศษวรกุล. (2554). ความต้องการการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์และ
สารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง
7 จังหวัด. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์:
อาจารย์บุญยีน จันท์สว่าง.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความต้องการการศึกษาต่อเนื่องทาง
บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในภาคกลาง 7 จังหวัด จำแนกตาม วุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์ ขนาดของโรงเรียน
และประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ กลุ่มตัวอย่างคือ ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน
มัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด จำนวน 142 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้
ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ
ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมุติฐานด้วยค่า t-test และ ค่า F-test

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ครูบรรณารักษ์มีความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์
และสารสนเทศศาสตร์ อยู่ในระดับมาก สำหรับเนื้อหาความรู้ที่ครูบรรณารักษ์มีความต้องการมาก
ที่สุด คือ แนวทางการดำเนินงานห้องสมุดให้สอดคล้องกับนโยบายห้องสมุด 3 ดี ของ
กระทรวงศึกษาธิการ แนวทางการดำเนินงานห้องสมุดให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้น
พื้นฐาน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การสืบค้นข้อมูลออนไลน์ โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ
การสร้างเว็บไซต์ห้องสมุด และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด

2. เปรียบเทียบความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และ
สารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ ไม่พบความแตกต่างในทุกตัวแปร

3. ครูบรรณารักษ์มีความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์
และสารสนเทศศาสตร์ อยู่ในระดับมาก สำหรับรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ที่ครูบรรณารักษ์ต้องการ
มากที่สุด คือ การศึกษาดูงานห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศต่าง ๆ รองลงมา คือ การประชุมทาง
วิชาการ สัมมนา ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

4. เปรียบเทียบความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และ
สารสนเทศศาสตร์ พบว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศ
ศาสตร์มีความต้องการการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์รูปแบบต่าง ๆ
มากกว่าครูบรรณารักษ์ที่ไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และครูบรรณารักษ์
ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ไม่เกิน 10 ปี มีความต้องการการเพิ่มพูนความรู้ทาง
บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์รูปแบบต่าง ๆ มากกว่าครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์
10-20 ปี

THE NEED FOR LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE CONTINUING EDUCATION OF
SECONDARY SCHOOL LIBRARIANS IN THE CENTRAL REGION OF THAILAND

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Art degree in Library and Information Science
at Srinakharinwirot University

May 2011

Poranee Visesvorakul. (2011). **The Need for Library and Information Science**

Continuing Education of Secondary School Librarians in the Central Region of

Thailand. Master's Project, M.A. (Library and Information Science). Bangkok:

Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor:

Mrs. Boonyuen Chansawang.

The purposes of this research were to study the need for continuing education in library and information science of secondary school librarians in the Central Region of Thailand and compare the need by library science education, school size, and teacher-librarian experience. The sample comprised of 142 teacher-librarians, which selected by stratified random sampling method. Then, the data was analyzed by percentage, means, standard deviation, t-test and F-test.

The result finding were summarized as following defaults:

1. The contents that teacher-librarians needed for continuing education at high level were as following:

library operation guidelines that related to 3D library policy by Ministry of Education, library operation guidelines that related to standards of basic education, reading promoting activities, online searching, library automatic program, library website creating, and library use promoting activities.

2. There were no different statistically significant when comparing the need for continuing education in library and information science by any independent variables.

3. The methods that teacher-librarians needed for continuing education at high level were participation in study tours at libraries and information centers, and participating in library and information science seminar.

4. The teacher-librarians who had library education needed methods for continuing education more than the teacher-librarians who had no library education, and the teacher-librarians who had working experience not more than 10 years needed methods for continuing education more than the teacher-librarians who had working experience between 10-20 years.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการ
สอบได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง ความต้องการการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์และ
สารสนเทศศาสตร์ ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด ของ
ภรณ์ วิเศษวรกุล ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(อาจารย์บุญยืน จันทร์สว่าง)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีย์ ชื่นวัฒนา)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(อาจารย์บุญยืน จันทร์สว่าง)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(รองศาสตราจารย์พวา พันธุ์เมฆา)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์ศศิพิมล ประพินพงศกร)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะมนุษยศาสตร์

(อาจารย์ ดร.วาทินี อรรถจันทร์สาธิต)

วันที่ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2554

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจากอาจารย์บุญยี่น จันทร์สว่าง อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และรองศาสตราจารย์พวา พันธุ์เมฆา กรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง จนสารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ศศิพิมล ประพินพงศกร ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้วิจัย และตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ตลอดจนกรุณาเสียสละเวลาร่วมเป็นกรรมการสอบปากเปล่าและขอขอบคุณคณาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ทุกท่าน ที่คอยห่วงใยและให้คำปรึกษา ตลอดจนประสิทธิ์ประสาทวิชาให้แก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ อาจารย์พวงรัตน์ อินทรฤทธิ์ อาจารย์สุจิตรา พุ่มกumar ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขอบคุณ คุณสันตศิริ คุณพวงรัก บัวเกษ ที่คอยให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือในการเก็บแบบสอบถาม

ขอกราบขอบพระคุณ ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาที่กรุณาเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามจนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ภาคพิเศษรุ่นที่ 2 ทุกคน ที่คอยให้คำปรึกษาและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อและคุณแม่ที่คอยช่วยเหลือและสนับสนุนให้ลูกมีโอกาสศึกษาจนจบการศึกษาในระดับปริญญาโทได้อย่างราบรื่นคอยห่วงใย ดูแลด้วยความรักและเอาใจใส่อย่างล้นเหลือ ตลอดจนเป็นกำลังใจและกำลังทรัพย์ที่สำคัญที่สุดสำหรับลูก ลูกขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ภรณ์ วิเศษวรกุล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	2
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	3
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	3
ตัวแปรที่ศึกษา	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
สมมุติฐานการวิจัย	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา	
ความสำคัญ และบทบาทของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา	7
คุณสมบัติของครูบรรณารักษ์ในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา	10
หน้าที่ของครูบรรณารักษ์ในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	10
เนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และ/หรือบรรณารักษศาสตร์และ	
สารสนเทศศาสตร์สำหรับครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน	13
การศึกษาต่อเนื่องในวิชาชีพบรรณารักษ์	14
ความหมายของการศึกษาต่อเนื่อง	14
ความสำคัญของการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์	15
ความเป็นมาของการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์	16
รูปแบบการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์	18
หน่วยงานที่จัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
งานวิจัยในต่างประเทศ	23
งานวิจัยในประเทศ	24

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย 28
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง 28
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 28
	การเก็บรวบรวมข้อมูล 30
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล 30
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 32
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 32
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 32
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 33
5	สรุปผลวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 57
	ความมุ่งหมายของการวิจัย 57
	สมมุติฐานการวิจัย 57
	วิธีดำเนินการวิจัย 58
	สรุปผลการวิจัย 59
	อภิปรายผล 63
	ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย 68
	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 69
	บรรณานุกรม 70
	ภาคผนวก 76
	ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์ 83

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน มัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด	33
2 ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนและห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคกลาง 7 จังหวัด	35
3 ประเภทและจำนวนทรัพยากรสารสนเทศ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ที่มีให้บริการในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด	36
4 ความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยม ศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด	37
5 เปรียบเทียบความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยม ศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด จำแนกตามวุฒิการศึกษาทาง บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	41
6 เปรียบเทียบความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยม ศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	44
7 เปรียบเทียบความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยม ศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด จำแนกตามประสบการณ์ในการทำ หน้าที่ครูบรรณารักษ์	48
8 ความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน มัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด	52
9 เปรียบเทียบความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทาง บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด จำแนกตาม วุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	53

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
10 เปรียบเทียบความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทาง บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด จำแนกตาม ขนาดของโรงเรียน	54
11 เปรียบเทียบความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทาง บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์	55

ภรณ์ วิเศษวรกุล. (2554). ความต้องการการศึกษาต่อเบื้องทางบรรณารักษศาสตร์และ
สารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง
7 จังหวัด. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์:
อาจารย์บุญยืน จันทร์สว่าง.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความต้องการการศึกษาต่อเบื้องทาง
บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในภาคกลาง 7 จังหวัด จำแนกตาม วุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์ ขนาดของโรงเรียน
และประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ กลุ่มตัวอย่างคือ ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน
มัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด จำนวน 142 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้
ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ
ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมุติฐานด้วยค่า t-test และ ค่า F-test
ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ครูบรรณารักษ์มีความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์
และสารสนเทศศาสตร์ อยู่ในระดับมาก สำหรับเนื้อหาความรู้ที่ครูบรรณารักษ์มีความต้องการมาก
ที่สุด คือ แนวทางการดำเนินงานห้องสมุดให้สอดคล้องกับนโยบายห้องสมุด 3 ดี ของ
กระทรวงศึกษาธิการ แนวทางการดำเนินงานห้องสมุดให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้น
พื้นฐาน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การสืบค้นข้อมูลออนไลน์ โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ
การสร้างเว็บไซต์ห้องสมุด และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด

2. เปรียบเทียบความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และ
สารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ ไม่พบความแตกต่างในทุกตัวแปร

3. ครูบรรณารักษ์มีความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์
และสารสนเทศศาสตร์ อยู่ในระดับมาก สำหรับรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ที่ครูบรรณารักษ์ต้องการ
มากที่สุด คือ การศึกษาดูงานห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศต่าง ๆ รองลงมา คือ การประชุมทาง
วิชาการ สัมมนา ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

4. เปรียบเทียบความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และ
สารสนเทศศาสตร์ พบว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศ
ศาสตร์มีความต้องการการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์รูปแบบต่าง ๆ
มากกว่าครูบรรณารักษ์ที่ไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และครูบรรณารักษ์
ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ไม่เกิน 10 ปี มีความต้องการการเพิ่มพูนความรู้ทาง
บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์รูปแบบต่าง ๆ มากกว่าครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์
10-20 ปี

THE NEED FOR LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE CONTINUING EDUCATION OF
SECONDARY SCHOOL LIBRARIANS IN THE CENTRAL REGION OF THAILAND

AN ABSTRACT
BY
PORANEE VISESVORAKUL

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Art degree in Library and Information Science
at Srinakharinwirot University

May 2011

Poranee Visessvorakul. (2011). **The Need for Library and Information Science**

Continuing Education of Secondary School Librarians in the Central Region of

Thailand. Master's Project, M.A. (Library and Information Science). Bangkok:

Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor:

Mrs. Boonyuen Chansawang.

The purposes of this research were to study the need for continuing education in library and information science of secondary school librarians in the Central Region of Thailand and compare the need by library science education, school size, and teacher-librarian experience. The sample comprised of 142 teacher-librarians, which selected by stratified random sampling method. Then, the data was analyzed by percentage, means, standard deviation, t-test and F-test.

The result finding were summarized as following defaults:

1. The contents that teacher-librarians needed for continuing education at high level were as following:

library operation guidelines that related to 3D library policy by Ministry of Education, library operation guidelines that related to standards of basic education, reading promoting activities, online searching, library automatic program, library website creating, and library use promoting activities.

2. There were no different statistically significant when comparing the need for continuing education in library and information science by any independent variables.

3. The methods that teacher-librarians needed for continuing education at high level were participation in study tours at libraries and information centers, and participating in library and information science seminar.

4. The teacher-librarians who had library education needed methods for continuing education more than the teacher-librarians who had no library education, and the teacher-librarians who had working experience not more than 10 years needed methods for continuing education more than the teacher-librarians who had working experience between 10-20 years.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการ
สอบได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง ความต้องการการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์และ
สารสนเทศศาสตร์ ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด ของ
ภรณ์ วิเศษวรกุล ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(อาจารย์บุญยืน จันทร์สว่าง)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีย์ ชื่นวัฒนา)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(อาจารย์บุญยืน จันทร์สว่าง)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(รองศาสตราจารย์พวา พันธุ์เมฆา)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์ศศิพิมล ประพินพงศกร)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะมนุษยศาสตร์

(อาจารย์ ดร.วาทณี อรรถนัสชาติ)

วันที่ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2554

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจากอาจารย์บุญยืน จันทร์สว่าง อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และรองศาสตราจารย์พวา พันธุ์เมฆา กรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง จนสารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ศศิพิมล ประพินพงศกร ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้วิจัย และตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ตลอดจนกรุณาเสียสละเวลาร่วมเป็นกรรมการสอบปากเปล่าและขอขอบคุณคณาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ทุกท่าน ที่คอยห่วงใยและให้คำปรึกษา ตลอดจนประสิทธิ์ประสาทวิชาให้แก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ธาดาศักดิ์ วชิรปรัชญาพจน์ อาจารย์พวงรัตน์ อินทรฤทธิ์ อาจารย์สุจิตรา พุ่มกumar ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขอขอบคุณ คุณสันตศิริ คุณพวงรัก บัวเกษ ที่คอยให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือในการเก็บแบบสอบถาม

ขอกราบขอบพระคุณ ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาที่กรุณาเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามจนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ภาคพิเศษรุ่นที่ 2 ทุกคน ที่คอยให้คำปรึกษาและเป็นที่กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อและคุณแม่ที่คอยช่วยเหลือและสนับสนุนให้ลูกมีโอกาสศึกษาจนจบการศึกษาในระดับปริญญาโทได้อย่างราบรื่นคอยห่วงใย ดูแลด้วยความรักและเอาใจใส่อย่างล้นเหลือ ตลอดจนเป็นกำลังใจและกำลังทรัพย์ที่สำคัญที่สุดสำหรับลูก ลูกขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ภรณี วิเศษวรกุล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	2
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	3
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	3
ตัวแปรที่ศึกษา	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
สมมุติฐานการวิจัย	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา	
ความสำคัญ และบทบาทของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา	7
คุณสมบัติของครูบรรณารักษ์ในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา	10
หน้าที่ของครูบรรณารักษ์ในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	10
เนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และ/หรือบรรณารักษศาสตร์และ	
สารสนเทศศาสตร์สำหรับครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน	13
การศึกษาต่อเนื่องในวิชาชีพบรรณารักษ์	14
ความหมายของการศึกษาต่อเนื่อง	14
ความสำคัญของการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์	15
ความเป็นมาของการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์	16
รูปแบบการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์	18
หน่วยงานที่จัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
งานวิจัยในต่างประเทศ	23
งานวิจัยในประเทศ	24

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย 28
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง 28
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 28
	การเก็บรวบรวมข้อมูล 30
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล 30
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 32
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 32
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 32
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 33
5	สรุปผลวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 57
	ความมุ่งหมายของการวิจัย 57
	สมมุติฐานการวิจัย 57
	วิธีดำเนินการวิจัย 58
	สรุปผลการวิจัย 59
	อภิปรายผล 63
	ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย 68
	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 69
	บรรณานุกรม 70
	ภาคผนวก 76
	ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์ 83

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน มัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด	33
2 ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนและห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคกลาง 7 จังหวัด	35
3 ประเภทและจำนวนทรัพยากรสารสนเทศ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ที่มีให้บริการในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด	36
4 ความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยม ศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด	37
5 เปรียบเทียบความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยม ศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด จำแนกตามวุฒิการศึกษาทาง บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	41
6 เปรียบเทียบความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยม ศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	44
7 เปรียบเทียบความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยม ศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด จำแนกตามประสบการณ์ในการทำ หน้าที่ครูบรรณารักษ์	48
8 ความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน มัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด	52
9 เปรียบเทียบความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทาง บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด จำแนกตาม วุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	53

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
10 เปรียบเทียบความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทาง บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด จำแนกตาม ขนาดของโรงเรียน	54
11 เปรียบเทียบความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทาง บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์	55

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติของ พ.ศ.2542 ได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ว่า ในการจัดการศึกษาจะมุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุล โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ให้ความสำคัญต่อความรู้เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ความรู้และทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2542: 7)

ในการจัดการศึกษาโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรือเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น จะจัดการเรียนรู้โดยให้ออกาสผู้เรียนได้ค้นพบความรู้เอง (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2543: 3) เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรม และวิธีการเรียนรู้ ให้คิดเอง ปฏิบัติเอง ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดแหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุด บุคคล ครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา เป็นต้น ห้องสมุดจึงเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญแหล่งหนึ่งของระบบการเรียนการสอน ในการทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนด้วยการจัดประสบการณ์ให้แก่นักเรียนตามหลักสูตรใหม่คือมุ่งให้นักเรียนรู้จักหาวิธีเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยการค้นคว้าแสวงหาความรู้ เพื่อนำไปสู่การคิดเป็นทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น ตามหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพของสังคม ในปัจจุบันซึ่งเป็นสังคมที่ได้รับอิทธิพลของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามา ดังนั้น ห้องสมุดจึงจำเป็นต้องมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอน (กรมวิชาการ. 2543: 15) และการที่ห้องสมุดจะสามารถดำเนินการกิจเพื่อตอบสนองหลักการและจุดมุ่งหมายดังกล่าวได้นอกจากจะต้องมีทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหาหลากหลายหรือครบถ้วนในสาขาวิชาต่าง ๆ แล้ว สิ่งที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าทรัพยากรสารสนเทศก็คือ ผู้ปฏิบัติงานในห้องสมุดหรือบรรณารักษ์นั่นเอง

ฉะนั้นครูบรรณารักษ์จึงควรมีคุณวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เพื่อให้สามารถดำเนินงานของห้องสมุดที่เป็นงานเฉพาะทางสำหรับวิชาชีพบรรณารักษ์ ซึ่งได้แก่ การคัดเลือก จัดหา วิเคราะห์หมวดหมู่ และการจัดเตรียมทรัพยากรสารสนเทศที่บันทึกอยู่ในสื่อรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ก่อนออกให้บริการแก่ผู้ใช้ ซึ่งในปัจจุบันห้องสมุดต่าง ๆ รวมทั้งห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ ในการบริหาร จัดการ และบริการสารสนเทศเป็นส่วนใหญ่ เช่น มีการติดตั้งระบบห้องสมุดอัตโนมัติในการให้บริการสืบค้น บริการยืมคืน หรือการออกแบบสร้างเว็บห้องสมุด เป็นต้น ครูบรรณารักษ์จึงจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้า และเพิ่มพูนความรู้เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศที่พัฒนาไปอย่างไม่หยุดยั้งอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้การปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษ์ให้มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องใช้ความรู้ทางวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จากการศึกษางานวิจัยของ พิศเพลิน มณีวรรณ (2534: 38) พบว่าครูบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์เกินครึ่ง คือ ร้อยละ 51.50 แต่จะเป็นครูที่สอนรายวิชาใดวิชาหนึ่ง และได้รับมอบหมายให้มาปฏิบัติงานในห้องสมุด ครูบรรณารักษ์จำเป็นต้องเรียนรู้และเพิ่มพูนความรู้อยู่ตลอดเวลา หรือได้รับการศึกษาต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ เพราะการศึกษาต่อเนื่องเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและประสบการณ์เพื่อให้ทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ ครูบรรณารักษ์จึงต้องศึกษาหาความรู้อย่างกว้างขวางทั้งในวิชาชีพบรรณารักษ์ ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และความรู้ทางด้านงานวิจัยในวิชาชีพบรรณารักษ์ เพราะครูบรรณารักษ์ในยุคปัจจุบันจะต้องมีการทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอเลื่อนระดับ หรือการเลื่อนวิทยฐานะ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาว่า ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด มีความต้องการการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ หรือไม่ เพียงใดเพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูบรรณารักษ์ในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัดจำแนกตามตัวแปร วุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์ ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงความต้องการการศึกษาต่อเนื่อง ขอบเขต และภาระงานของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด ว่ามีความต้องการการศึกษาต่อเนื่องมากน้อยเพียงใดและความรู้ที่ต้องการศึกษานั้นเป็นความรู้ด้านใด รวมทั้งรูปแบบในการเพิ่มพูนความรู้ เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูบรรณารักษ์ในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด ได้แก่ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร ราชบุรี เพชรบุรี กาญจนบุรี นครปฐม และ ประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 200 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคกลาง ที่สุ่มมาจากประชากรข้างต้น โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่าง 142 คน ซึ่งมากกว่าจำนวนขั้นต่ำที่กำหนดไว้ในตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครซี และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 607-610)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็นดังนี้
 - 1.1 วุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
 - 1.1.1 มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
 - 1.1.2 ไม่มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
 - 1.2 ขนาดของโรงเรียน
 - 1.2.1 โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก
 - 1.2.2 โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง
 - 1.2.3 โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่และโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
 - 1.3 ประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์
 - 1.3.1 ไม่เกิน 10 ปี
 - 1.3.2 ตั้งแต่ 10-20 ปี
 - 1.3.3 20 ปีขึ้นไป

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1 ความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

2.2 ความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ครูบรรณารักษ์** หมายถึง ครู ซึ่งปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษ์ โดยรับผิดชอบงานในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในภาคกลาง 7 จังหวัด ได้แก่ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร ราชบุรี เพชรบุรี กาญจนบุรี นครปฐม และ ประจวบคีรีขันธ์

2. **วุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์** หมายถึง ครูบรรณารักษ์ ซึ่งสำเร็จการศึกษาสาขา บรรณารักษศาสตร์และ/หรือบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จากสถาบันการศึกษาโดยตรง หรือจากการฝึกอบรมที่มีประกาศนียบัตรรับรองในการวิจัยครั้งนี้จะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1 มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ได้แก่ ผู้ที่จบการศึกษาขั้นต่ำปริญญาตรีทางบรรณารักษศาสตร์ และ/หรือบรรณารักษศาสตร์และสารเทศศาสตร์ หรือผู้ที่ผ่านการอบรมได้ ประกาศนียบัตรรับรอง

2.2 ไม่มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ได้แก่ ผู้ที่ไม่มีคุณสมบัติตามข้อ 1

3. **ประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์** หมายถึง ประสบการณ์ในการทำงานในหน้าที่ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคกลาง 7 จังหวัด ได้แก่ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร ราชบุรี เพชรบุรี กาญจนบุรี นครปฐม และ ประจวบคีรีขันธ์ ในการวิจัยครั้งนี้จะแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

3.1 ไม่เกิน 10 ปี

3.2 ตั้งแต่ 10-20 ปี

3.3 20 ปีขึ้นไป

4. **โรงเรียนมัธยมศึกษา** หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในภาคกลาง 7 จังหวัด ได้แก่ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร ราชบุรี เพชรบุรี กาญจนบุรี นครปฐม และ ประจวบคีรีขันธ์ที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-6)

5. ขนาดของโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง ขนาดของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ ในภาคกลาง 7 จังหวัด ซึ่งแบ่งออกตามเกณฑ์จำนวนนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. 2550) ในการวิจัยครั้งนี้จะแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ

5.1 โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 499 คนลงมา

5.2 โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนระหว่าง 500 - 1,499 คน

5.3 โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่จะมีนักเรียนระหว่าง 1,500 – 2,499 และโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จะมีนักเรียน ตั้งแต่ 2,500 คนขึ้นไป

6. ความต้องการการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ หมายถึง การที่ครูบรรณารักษ์โรงเรียนมัธยมศึกษามีความต้องการที่จะเพิ่มประสิทธิภาพของตนเอง ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ครูบรรณารักษ์ ในการวิจัยจะศึกษาเป็น 2 ประเด็นใหญ่คือ

6.1 ความต้องการเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ หมายถึง ครูบรรณารักษ์มีความต้องการศึกษา ค้นคว้า เพิ่มเติมความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ หรือความรู้ที่เกี่ยวกับสาขาวิชาที่ครอบคลุมทุกด้าน ที่เกี่ยวกับบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เช่น การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ การแบ่งหมวดหมู่ การลงรายการ บรรณานุกรม การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เป็นต้น รวมทั้งความรู้ทั่วไปสำหรับการปฏิบัติงาน ได้แก่ การดำเนินงานในห้องสมุด การทำผลงานทางวิชาการ การวิจัยของครูบรรณารักษ์

การวัดความต้องการความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ วัดได้ด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยข้อความถามความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ที่ครูบรรณารักษ์ต้องการ ให้ผู้ตอบ ๑ ว่าต้องการเพิ่มพูนความรู้ เรื่องนั้นๆ ในระดับมากน้อยเพียงใด โดยใช้มาตรประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) และน้อยที่สุด (1)

6.2 ความต้องการรูปแบบการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ หมายถึง วิธีการส่งเสริมทางวิชาการ ให้ครูบรรณารักษ์มีความรู้ ความสามารถ ตลอดจนมีทักษะในการปฏิบัติงานในห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพ เช่น การศึกษาดูงาน การจัดอบรมสัมมนาทางวิชาการ การศึกษาต่อ เป็นต้น วัดได้ด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยข้อความรูปแบบการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เรื่องต่างๆ ที่ครูบรรณารักษ์ต้องการ ในระดับมากน้อยเพียงใด โดยใช้มาตรประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) และน้อยที่สุด (1)

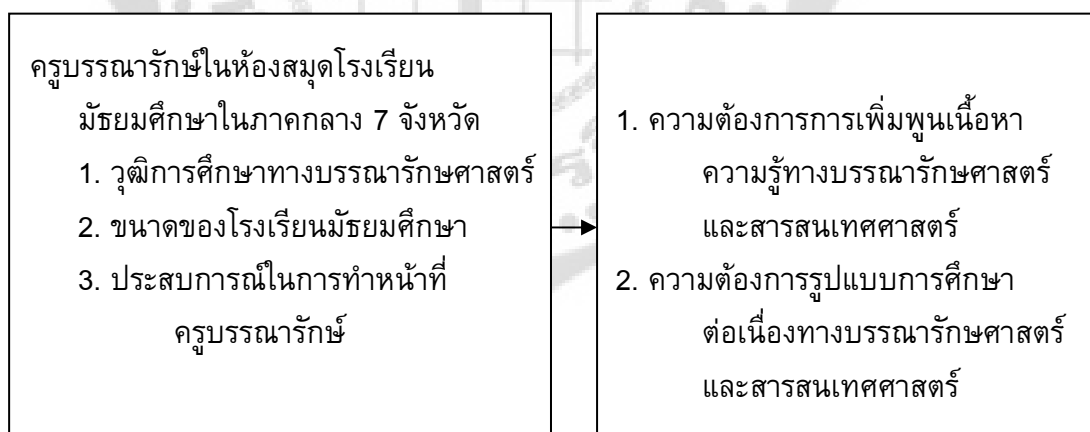
สมมุติฐานการวิจัย

1. ครูบรรณารักษ์ที่มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ต่างกันมีความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์แตกต่างกัน
2. ครูบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความต้องการ การเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์แตกต่างกัน
3. ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความต้องการ การเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์แตกต่างกัน
4. ครูบรรณารักษ์ที่มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ต่างกัน มีความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์แตกต่างกัน
5. ครูบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความต้องการ รูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์แตกต่างกัน
6. ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา
 - 1.1 ความสำคัญ และบทบาทของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา
 - 1.2 คุณสมบัติของครูบรรณารักษ์ในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา
 - 1.3 หน้าที่ของครูบรรณารักษ์ในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. เนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และ/หรือบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์สำหรับครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน
3. การศึกษาต่อเนื่องในวิชาชีพบรรณารักษ์
 - 3.1 ความหมายของการศึกษาต่อเนื่อง
 - 3.2 ความสำคัญของการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์
 - 3.3 ความเป็นมาของการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์
 - 3.4 รูปแบบการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์
 - 3.5 หน่วยงานที่จัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยในประเทศ

ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา

ความสำคัญ และบทบาทของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา

ห้องสมุดโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนและเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา มุ่งให้นักเรียนรู้จักหาวิธีเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการค้นคว้าแสวงหาความรู้เพื่อนำไปสู่การคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น ตามหลักการและจุดหมายของหลักสูตรที่สร้างขึ้นจากการปรับสภาพให้เข้ากับความเป็นไปของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากอิทธิพลของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามามีผลกระทบต่อสถานะของสังคมในปัจจุบัน (กรมวิชาการ. 2543: 15) นอกจากนี้ห้องสมุดโรงเรียนยังเป็นแหล่งรวบรวมความรู้และประสบการณ์ในการใช้ห้องสมุดแก่นักเรียนซึ่งเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าทั้งในขณะที่อยู่ในโรงเรียนและต่อไปในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ห้องสมุดจึงมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเรียนการสอน โดยเป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ของครูและนักเรียนในโรงเรียน ให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการ ปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแก่นักเรียน เพื่อเสริมสร้างทักษะความรู้ ความสนใจในการอ่าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543) เป็นสถานที่ที่ส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แก่บุคลากรในโรงเรียน และมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยเป็นแหล่งบริการทางการสอนของครูโดยให้ความสะดวกในการเลือกใช้ทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ทางวิชาชีพ เช่น การผลิตเอกสารประกอบการสอน สร้างอุปกรณ์หรือสื่อการสอนรูปแบบใหม่ เป็นต้น (มัลลิกา ถาวรกิจ. 2544: 4-5) เพื่อประโยชน์ในสอนของครูให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ (2533: 16) และกรุงเทพมหานคร (2552: 1) ได้กำหนดบทบาทความรับผิดชอบของห้องสมุดโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาไว้ ดังนี้

1. สนับสนุนและส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตร ตลอดจนนโยบายและโครงการของโรงเรียนให้บรรลุหลักการและจุดมุ่งหมายที่วางไว้
2. ส่งเสริมให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการใช้ห้องสมุด และทักษะในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าประกอบการเรียน
3. ปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยส่งเสริมและแนะนำการอ่านแก่นักเรียนตามความสนใจ ความต้องการ และความสามารถของแต่ละบุคคล
4. ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ครูในการเลือกใช้ทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดเพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอน และพัฒนาวิชาชีพ
5. สนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าแก่นักเรียน บุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชนตามความสนใจ ความต้องการ และความสามารถของแต่ละบุคคลเพื่อความเจริญงอกงามของสติปัญญาและจิตใจ
6. เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน บุคลากร ผู้ปกครอง และให้บริการชุมชนในท้องถิ่น
7. จัดเตรียมทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อประโยชน์ในการค้นคว้าอย่างเพียงพอ
8. จัดทำเครื่องมือช่วยในการค้นคว้า และให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ
9. ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรสารสนเทศ วัสดุครุภัณฑ์ และ อาคารสถานที่ของห้องสมุดโรงเรียนให้อยู่ในสภาพใช้การได้ดี

นอกจากบทบาทและความสำคัญของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาแล้ว เฉลียว พันธุ์สีดา ยังได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของห้องสมุดโรงเรียนไว้หลายประการ ดังนี้ (เฉลียว พันธุ์สีดา. 2539: 16-17)

1. เพื่อการอ่าน (Read) เป็นจุดประสงค์หลักของการจัดห้องสมุดทุกระดับ เพราะการอ่านมากจะทำให้ผู้อ่านมีความรู้แตกฉาน เฉลียวฉลาด และแหลมคม ครูบรรณารักษ์จึงควรจัดห้องสมุดให้มีบรรยากาศที่ดี เพื่อเป็นการกระตุ้น ให้ครู อาจารย์ และนักเรียนสนใจที่จะเข้าไปใช้ทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุด และควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างสม่ำเสมอเพื่อสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก

2. เพื่อการฟัง (Listen) การฟังหรือการได้ยิน เป็นวิธีการเรียนรู้อย่างหนึ่ง การใช้วิธีนี้จะได้ผลดีแก่เด็กที่อ่านหนังสือไม่ออก ซึ่งห้องสมุดสามารถจัดบริการนี้ได้ โดยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการฟัง เช่น มีชั่วโมงเล่านิทานเล่าเรื่องจากหนังสือ ฟังวิทยุ ฟังปาฐกถา ฟังเพลง ฟังเทป การอ่านทำนองเสนาะ ฯลฯ

3. การดู (Look) เป็นอีกวิธีหนึ่งของการเรียนการสอน กิจกรรมที่ห้องสมุดนิยมปฏิบัติกันในเรื่องนี้ คือ การจัดนิทรรศการเรื่องที่น่าสนใจตามเวลาและโอกาสที่เหมาะสม หรืออาจจัดกิจกรรมอื่นที่น่าสนใจ เช่น แสดงหนังสือใหม่ ฉายสไลด์ ฉายวีดิทัศน์ เป็นต้น นับเป็นกิจกรรมที่เพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการแก่ผู้ดู และยังให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินอีกด้วย

4. เพื่อการศึกษาค้นคว้า (Study) โดยกำหนดให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในห้องสมุด และครู อาจารย์ลดบทบาทจากผู้สอนหรือผู้บอกเนื้อหา มาเป็นผู้แนะนำให้ นักเรียนไปค้นคว้าจากห้องสมุด ด้วยการอ่าน การฟัง การดู โดยห้องสมุดต้องเตรียมทรัพยากรการศึกษาค้นคว้าไว้หลาย ๆ ประเภทและให้มีจำนวนมากพอตามความสนใจของนักเรียน และต้องจัดทำดัชนีช่วยค้น เช่น บัตรรายการ ดรรชนีวารสาร กฤตภาค และรูปภาพ ไว้ให้สมบูรณ์ ซึ่งในปัจจุบันโรงเรียนส่วนใหญ่จะใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาช่วยในการจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุด และต้องมีการจัดบริการตอบคำถามเพื่อช่วยเหลือแก่ผู้มีปัญหาในการใช้ห้องสมุดด้วย

5. เพื่อพิจารณาหาข้อมูลในการตัดสินใจ (Find the fact) การค้นคว้าที่มีคุณค่าจะต้องมีการนำข้อมูลที่ได้จากการอ่านมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ เพื่อคัดเลือกข้อมูลที่ดีที่สุด ครูบรรณารักษ์จะมีส่วนช่วยในการให้คำแนะนำเมื่อเกิดปัญหา ในการคัดเลือกข้อมูลทำให้นักเรียนเกิดความสามารถในการพิจารณาข้อมูลสำหรับการตัดสินใจได้ เพื่อคัดเลือกข้อมูลสำหรับการตอบปัญหา หรือข้อสงสัยในแต่ละประเด็นหรือในแต่ละเรื่อง

6. เพื่อการคิดที่เป็นระบบ (Think) กระบวนการคิดจะเป็นกระบวนการสุดท้ายที่เสริมสร้างลักษณะนิสัยแก่นักเรียนตามหลักสูตรใหม่ที่ระบุไว้ว่า ให้นักเรียนคิดเป็น โดยการส่งเสริมของครู อาจารย์ หรือครูบรรณารักษ์ โดยการฝึกตามวัตถุประสงค์ตั้งแต่ข้อที่หนึ่งถึงข้อสุดท้ายตามลำดับเรื่อยมา และฝึกจนเป็นนิสัย นักเรียนจะสามารถคิดอย่างมีระบบได้

จากบทบาทและวัตถุประสงค์ที่กล่าวมาแล้วนั้น ห้องสมุดโรงเรียนจึงเป็นศูนย์กลางที่สำคัญของการเรียนการสอน ที่จะช่วยพัฒนาผู้สอนและนักเรียนในทุกๆ ด้าน ช่วยวางรากฐานให้นักเรียนเป็นผู้สนใจเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นศูนย์กลางการศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าของผู้ปกครอง และชุมชน ในการที่ห้องสมุดจะสามารถดำเนินงานให้บรรลุผล

ตามวัตถุประสงค์ที่ได้ดีนั้น ครูบรรณารักษ์ในห้องสมุดโรงเรียนจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติและปฏิบัติหน้าที่ที่สำคัญ

คุณสมบัติของครูบรรณารักษ์ในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา

ครูบรรณารักษ์ในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นบุคลากรที่มีความสำคัญในการดำเนินงานห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพ โดยจะต้องให้ความร่วมมือในการ คัดเลือก จัดหา จัดหมวดหมู่ เติร์ยมพร้อมสื่อประเภทต่างๆ ก่อนออกให้บริการแก่ผู้ใช้ นอกจากนี้ที่ดังกล่าวแล้ว ครูบรรณารักษ์ ยังต้องมีหน้าที่สอนรายวิชาที่เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด โดยเนื้อหาที่สอนส่วนใหญ่จะเป็นเรื่อง แหล่งสารสนเทศต่างๆ การเขียนรายงาน การกำหนดหมวดหมู่ การกำหนดคำค้น การสืบค้น การคัดเลือกและประเมินสารสนเทศ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูบรรณารักษ์จะต้องมีความรู้ความสามารถ และมีคุณวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์ และหรือบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ดังที่ กรุงเทพมหานคร (2552: 3) ได้กำหนดคุณสมบัติของครูบรรณารักษ์ไว้ ดังนี้

1. ครูบรรณารักษ์ต้องสำเร็จการศึกษาขั้นต่าระดับปริญญาตรีทางด้านบรรณารักษศาสตร์และ/หรือบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และมีคุณวุฒิด้านการศึกษา
2. เป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่องานบริการ มีความกระตือรือร้นใฝ่รู้ในการค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ
3. มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร สามารถใช้โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติและเทคโนโลยีใหม่ๆที่ใช้ในงานห้องสมุด
4. มีความรอบรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ต่างๆ นอกโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอน

หน้าที่ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา

จากการปรับเปลี่ยนบทบาทของห้องสมุดโรงเรียนให้เป็นแหล่งวิทยาการที่สำคัญ เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของครู และนักเรียน เป็นผลให้ครูบรรณารักษ์ต้องมีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญในด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ด้วยการให้คำแนะนำช่วยเหลือครูผู้สอนในการศึกษาค้นคว้าสารสนเทศในสาขาวิชาต่างๆ เพื่อให้ครูนำสารสนเทศหรือความรู้ที่ค้นคว้ามาได้ไปใช้ประโยชน์สำหรับการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักเรียน โดยการจัดให้บริการทรัพยากรสารสนเทศให้ตรงกับความต้องการและสอดคล้องกับการเรียนในรายวิชาต่างๆ เช่น การสอนวิธีการใช้ห้องสมุดแก่นักเรียน รวมทั้งการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในห้องสมุดโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเจลิยว พันธุ์สีดา (2532: 33) และ พวา พันธุ์เมฆา (2525: 15-18) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของครูบรรณารักษ์ในห้องสมุดโรงเรียน ไว้ 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานห้องสมุด

1.1 วางแผนงานห้องสมุด ตั้งแต่การปิด – เปิด การให้บริการด้านต่าง ๆ ระเบียบการปฏิบัติต่าง ๆ ในห้องสมุด จนถึงการกำหนดแผนงานในห้องสมุดให้สัมพันธ์กับการเรียนการสอน

1.2 คัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด ทั้งวัสดุตีพิมพ์ และวัสดุไม่ตีพิมพ์ โดยใช้คู่มือในการคัดเลือกให้ได้ทรัพยากรที่สอดคล้องกับหลักสูตร และคัดเลือกโดยขอความร่วมมือกับคณะครูอาจารย์ ที่ทำหน้าที่สอนตามหมวดวิชาต่าง ๆ โดยพิจารณาคุณค่าวัสดุแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม

1.3 กำหนดตารางการใช้ห้องสมุด สำหรับนักเรียนที่จะเข้ามาใช้เป็นกลุ่ม หรือเป็นชั้นโดยร่วมมือกับครูผู้สอน และจัดทำระเบียบและคู่มือการใช้ห้องสมุด

1.4 จัดเตรียมรายงาน สถิติการทำงาน การเงิน ความก้าวหน้าของห้องสมุด เสนอต่อผู้บริหาร

1.5 วางแผนร่วมกับผู้บริหารโรงเรียนในการจัดการห้องสมุดให้สอดคล้อง และไปในทิศทางเดียวกับหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียน

2. ด้านการศึกษา

2.1 วางแผนร่วมกับครูผู้สอนในแต่ละรายวิชาเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแผนการสอนของครูผู้สอน

2.2 จัดบริการห้องสมุดในรูปแบบต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ของนักเรียน

2.3 ร่วมปรึกษากับครูผู้สอนและสังเกตความต้องการ ความสนใจของนักเรียน เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ปรับปรุงบริการและกิจกรรมของห้องสมุดให้สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการของนักเรียน

2.4 จัดหาทรัพยากรสารสนเทศเพื่อให้บริการสำหรับครูผู้สอน ได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถในวิชาชีพ และเทคนิคการสอน

3. ด้านงานเทคนิค

3.1 หน้าที่จัดเตรียมทรัพยากรสารสนเทศที่ได้มาจากการซื้อ ขอ หรือ รัับบริจาค โดยเริ่มตั้งแต่ประทับตราห้องสมุด ลงทะเบียน จัดหมู่ ทำบัตรรายการหรือลงทะเบียน ทรัพยากรสารสนเทศลงในฐานข้อมูลห้องสมุด ตัดบัตรและปิดซองหนังสือ เป็นต้น

3.2 จัดทำสถิติเกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศต่าง ๆ ในห้องสมุดอยู่เสมอ เพื่อสามารถตรวจสอบจำนวนได้ทันที

4. ด้านงานบริการและกิจกรรม

4.1 จัดทำระเบียบและคู่มือการใช้ห้องสมุดไว้เพื่อแนะนำในการเข้าใช้ห้องสมุด

4.2 ติดตามสำรวจความสนใจและความต้องการของครู อาจารย์ และนักเรียน อาจใช้แบบสอบถาม หรือสัมภาษณ์

4.3 จัดตกแต่งห้องสมุดให้มีบรรยากาศน่ารื่นรมย์ เช่น ดูแลความสะอาด ประดับห้องสมุดด้วยต้นไม้ หรือวัสดุที่สวยงามอื่น ๆ เพื่อดึงดูดและสร้างความน่าสนใจให้นักเรียน เข้ามาใช้บริการในห้องสมุด

4.4 ให้คำแนะนำในการอ่าน การศึกษาค้นคว้า การตอบคำถาม และการจัดบริการที่สะดวกรวดเร็วทันใจ

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้กับงานห้องสมุดมากขึ้น จึงทำให้มีแนวโน้มและเกิดความเปลี่ยนแปลงทางวิชาชีพบรรณารักษ์ ซึ่งหน้าที่ที่บรรณารักษ์ ในอนาคตควรมี ชิโซล์ม และ อีไล (ประภาวดี สืบสนธิ์. 2527: 30; อ้างอิงจาก Margaret E. Chisholm & Donald P. Ely. 1976. Media Personnel in Education: a Competency Approach. pp. 43-44) ได้วิเคราะห์งานของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนที่ควรจะมีในอนาคต หรือผู้เชี่ยวชาญ ทางสื่อในห้องสมุดศูนย์สื่อการศึกษาของโรงเรียนไว้ ดังนี้

1. การจัดการองค์การ ได้แก่ การวางแผน กำหนดนโยบายดำเนินงานตาม นโยบายในการปฏิบัติงานและให้บริการ
2. การจัดการบุคลากร ได้แก่ การติดต่อ แนะนำบุคลากร การออกแบบสื่อการสอน พัฒนาแผนการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงครูผู้สอน เนื้อหา วิธีการสอน และสื่อการสอน ที่เหมาะสม และจัดให้เป็นระบบ จุดมุ่งหมายของหน้าที่นี้เพื่อช่วยครูและนักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ ของการเรียนการสอนที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. การค้นข้อมูล จัดความรู้และสารสนเทศ ที่อยู่ในรูปแบบต่าง ๆ ให้เป็นระบบ เพื่อให้ผู้ใช้เข้าถึงได้โดยสะดวกที่สุด
4. งานเทคนิค ได้แก่ งานจัดหา จัดเก็บ หมุนเวียนวัสดุอุปกรณ์แก่ผู้ใช้ ตลอดจน การดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์
5. การผลิต ออกแบบและสร้างสื่อการสอน
6. การสอน แนะนำสารสนเทศแก่ผู้ใช้
7. การประเมินผล ตรวจสอบ วิเคราะห์ ประเมินคุณค่าและคุณภาพของงาน
8. การวิจัย รวบรวม วิเคราะห์ตีความข้อมูล ค้นหาข้อเท็จจริงใหม่ที่อาจมีผล ในการส่งเสริมปรับปรุงการทำงาน
9. การใช้ประโยชน์จากสื่อ ส่งเสริมการใช้สื่อให้ตอบสนองวัตถุประสงค์ของแต่ละ บุคคลหรือกลุ่มบุคคล

เนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และ/บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์สำหรับครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน

ความรู้ที่ครูบรรณารักษ์ต้องการได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องนั้น ส่วนหนึ่งเป็นความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และ/หรือบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานห้องสมุดหรือ ปรับปรุงงานห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ได้แก่ ความรู้ด้านงานบริหาร งานเทคนิค งานบริการ งานสนับสนุนการเรียนการสอน (กรมวิชาการ. 2543: 16) งานเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในงานห้องสมุด รวมถึงการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์

ความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ที่ครูบรรณารักษ์ต้องการได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมการเพิ่มพูนความรู้ ซึ่งจำแนกเป็นประเด็นความรู้ในแต่ละด้านดังนี้

ด้านงานบริหาร เป็นงานที่จะต้องนำเอาหลักบริหารทั่วไปมาใช้ เพื่อดำเนินงานห้องสมุดให้บรรลุวัตถุประสงค์ งานบริหารสามารถแยกย่อยได้ดังนี้ การดำเนินงานเกี่ยวกับนโยบายและการวางแผน ด้านบุคลากร อาคารสถานที่ พัสดุครุภัณฑ์ งานเกี่ยวกับการเงิน งานธุรการ งานเก็บสถิติและรายงาน งานประชาสัมพันธ์ การจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน

ด้านงานเทคนิค เป็นงานที่จัดขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ ในการค้นคว้าทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุด งานเทคนิคสามารถแยกย่อยได้ดังนี้ การคัดเลือกและการจัดการลงทะเบียนทรัพยากรสารสนเทศ การวิเคราะห์หมวดหมู่และการทำรายการทรัพยากรสารสนเทศ การจัดเตรียมทรัพยากรสารสนเทศเพื่อให้บริการ การบำรุงรักษาทรัพยากรสารสนเทศ การสำรวจและจำหน่ายออก

ด้านงานบริการ เป็นงานที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ในด้าน การอ่าน การค้นคว้าหาความรู้ และการส่งเสริมการอ่านให้กว้างขวางและทั่วถึง งานบริการสามารถแยกย่อยได้ดังนี้ บริการยืม-คืน บริการหนังสือจอง บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า บริการแนะแนวการอ่าน การจัดกิจกรรมห้องสมุด

ด้านงานสนับสนุนการเรียนการสอน เป็นงานที่สนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการในวิชาต่างๆ ตามหลักสูตร และส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง งานสนับสนุนการเรียนการสอนสามารถแยกย่อยได้ดังนี้ การใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน การสอนวิธีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในงานห้องสมุด เนื่องจากมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้กับงานในห้องสมุด ครูบรรณารักษ์จึงต้องมีความรู้ในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้กับงานห้องสมุด และครูบรรณารักษ์สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน หรือนำมาประยุกต์ใช้กับงานอื่นๆของโรงเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในงานห้องสมุด ได้แก่ การใช้โปรแกรมระบบ

ห้องสมุดอัตโนมัติ การใช้โปรแกรมจัดทำเว็บเพจ การสร้างฐานข้อมูล การใช้คอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุด การใช้โปรแกรมงานเอกสารต่างๆ และความถี่ในส่วนของฮาร์ดแวร์คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

ด้านการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ การวิจัยจะช่วยครูบรรณารักษ์ในการแก้ปัญหา ช่วยในการตัดสินใจวางแผนการดำเนินงานและการบริหารงาน การวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ สามารถแยกย่อยได้ดังนี้ กระบวนการวิจัย ได้แก่ การกำหนดหัวข้อสำหรับการวิจัย การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การกำหนดประชากรเป้าหมายและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง การสร้างสมมติฐาน สถิติสำหรับงานวิจัย เป็นต้น

การศึกษาต่อเนื่องในวิชาชีพบรรณารักษ์

ความหมายของการศึกษาต่อเนื่อง

การศึกษาต่อเนื่องเป็นการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน เป็นการศึกษาที่จะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและความชำนาญในการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น (Conroy. 1978: xv) ในแต่ละวิชาชีพอาจกำหนดขอบเขตของนิยามไว้ต่างกัน ในความหมายของการศึกษาต่อเนื่องได้มีผู้นิยามไว้หลากหลาย ดังนี้

สโตน (Stone. 1978: 245) ได้ให้ความหมายของการศึกษาต่อเนื่องไว้ว่า การศึกษาต่อเนื่องคือกิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลควรกระทำเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้แก่ตนเอง ภายหลังจากที่จบการศึกษาแล้ว กิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องจะช่วยเพิ่มพูนความสามารถในการปฏิบัติงานในอาชีพเพื่อให้ทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพ และสามารถปรับปรุงตนเองหรือพัฒนาตนเองให้มีประสิทธิภาพ

คอนรอย (Conroy. 1978: xv) ได้ให้ความหมายของการศึกษาต่อเนื่องไว้ว่า การศึกษาต่อเนื่องคือ การเรียนรู้ด้วยตนเองตามความพอใจของแต่ละบุคคลเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเองและเพิ่มประสบการณ์ในการทำงาน การศึกษาต่อเนื่องจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและมีความชำนาญในหน้าที่การงานได้ดียิ่งขึ้น

เวอเลจ (Verlejs. 1987: 194) ได้ให้ความหมายของการศึกษาต่อเนื่องไว้ว่า การศึกษาต่อเนื่องเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่บุคคลอย่างมีแบบแผนเพื่อพัฒนาวิชาชีพของตนเองให้มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพเพราะการศึกษาต่อเนื่องเป็นการศึกษาตลอดชีวิต จะพัฒนาบุคลิกกรให้ได้แนวความคิดใหม่ ทำให้เป็นบุคคลที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ เตรียมพร้อมเสมอสำหรับการพัฒนาตนเองให้ทันต่อความก้าวหน้าในอาชีพ

เครท (Creth. 1989: 119) ได้ให้ความหมายของการศึกษาต่อเนื่องไว้ว่า การศึกษาต่อเนื่อง คือ ความต้องการเพิ่มพูนความรู้ของแต่ละบุคคลมากกว่าความต้องการขององค์การ สมาชิกแต่ละคนจะรับผิดชอบใน การเลือกกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งอยู่บนพื้นฐานความสนใจของบุคคลมากกว่าที่จะเกิดขึ้นจากงาน การศึกษาต่อเนื่องจะมีความหมายต่างจากคำว่า การพัฒนา

บุคลากร (Staff development) ที่หมายถึง กิจกรรมที่องค์กรจัดขึ้นเพื่อเตรียมบุคลากรในด้าน ความรู้และทักษะต่างๆ ที่จะเป็นการสนับสนุนบทบาทและความรับผิดชอบของบุคลากรในองค์กร การประชุมพิเศษบุคลากรใหม่ การให้คำแนะนำปรึกษา เป็นต้น

พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2551: 89) ได้ให้ความหมาย ของการศึกษาต่อเนื่องไว้ว่า การศึกษาต่อเนื่อง เป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาให้นักเรียนได้ ศึกษาต่อหลังจากจบการศึกษาที่เรียนเต็มเวลา หรือการจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มความรู้ ความสามารถ ทางวิชาการแก่บัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา

จากความหมายของการศึกษาต่อเนื่องที่มีผู้ให้ความหมายไว้ข้างต้นนี้ สามารถสรุป เป็นความหมายของการศึกษาต่อเนื่องได้ดังนี้ การศึกษาต่อเนื่องเป็นกิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนา บุคลากรให้มีความรู้ และความสามารถด้วยวิธีการและรูปแบบต่างๆ ทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่ เป็นทางการ มุ่งเน้นให้บุคลากรเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ของตนเองให้ ทันทีกับความก้าวหน้าทางวิชาการ วิชาชีพ และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมรวมทั้งเทคโนโลยีใหม่ๆ สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาตนเอง พัฒนางานให้เกิดประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น สำหรับ การศึกษาต่อเนื่องของครูบรรณารักษ์ เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงหรือพัฒนาความรู้ ทักษะ ความสามารถของครูบรรณารักษ์ ในการปฏิบัติงานห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ความสำคัญของการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์

การศึกษาต่อเนื่องเป็นกิจกรรมที่สำคัญของบุคลากรในวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์เพื่อ ปรับปรุงและเพิ่มพูนความรู้ทักษะ และทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับงานและวิชาชีพ อันจะเป็นประโยชน์ ต่อการปฏิบัติงานทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งความสำคัญของ การศึกษาต่อเนื่องในวิชาชีพบรรณารักษ์ เป็นกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องอาจไม่เกี่ยวข้องโดยตรง ต่อประสิทธิภาพของห้องสมุด แต่บุคลากรห้องสมุดต้องเรียนรู้และพัฒนาห้องสมุดให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนให้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องอย่างเหมาะสม เพื่อปรับปรุง ความรู้ทางวิชาชีพให้มีความทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อห้องสมุด (Creth. 1989: 145)

การศึกษาต่อเนื่องทำให้บุคลากรในวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์เป็นผู้มีความรู้ มีทักษะ และ มโนทัศน์ใหม่ๆทั้งในวิชาชีพและสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง ช่วยปรับปรุงความรู้พื้นฐานของ บรรณารักษ์ให้ทันสมัยขึ้น (สมาน ลอยฟ้า. 2536: 38) รวมทั้งทำให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่างบุคคลที่ปฏิบัติงานในห้องสมุด ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งในด้านบทบาทและความรับผิดชอบ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจะช่วยกระตุ้นให้แต่ละบุคคลเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ มีวิสัยทัศน์ ที่กว้างไกล และประยุกต์ความคิดใหม่ในการปฏิบัติงานในห้องสมุดของตน การศึกษาต่อเนื่องจะ ช่วยห้องสมุดที่ไม่สามารถจัดเตรียมโปรแกรมเพื่อการพัฒนาบุคลากรในห้องสมุดของตน ได้เปิด โอกาสให้บุคลากรไปรับการศึกษานอกระบบจากภายนอกและนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน

เพิ่มพูนความรู้ ปรับปรุงทักษะต่างๆ และเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปในทางที่ดีขึ้นด้วย (Conroy. 1978: xvi)

นอกจากนี้ การศึกษาต่อเนื่องยังถือว่าเป็นเครื่องมือในการพัฒนาความเชื่อมั่นให้กับบรรณารักษ์ เพราะบรรณารักษ์จำเป็นต้องมีการพัฒนาศักยภาพตนเองอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีความมั่นใจว่าสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงความต้องการด้านสารสนเทศของสังคมได้ การศึกษาต่อเนื่องนับเป็นวิธีหนึ่ง ที่จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ความสามารถให้ทันต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิชาการ และสามารถปฏิบัติงานในวิชาชีพนั้นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พุทธชาติ เผนโผน. 2535: 40) สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างเต็มที่

การศึกษาต่อเนื่องเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้บรรณารักษ์ได้รับความรู้ตามความต้องการ เพราะการศึกษาต่อเนื่องทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการจะช่วยสร้างประสบการณ์ในวิชาชีพให้กับบรรณารักษ์ โดยเมื่อบรรณารักษ์เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องก็จะได้รับความรู้ใหม่ๆ และทราบความเคลื่อนไหวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในวิชาชีพบรรณารักษ์ ทั้งนี้การศึกษาต่อเนื่องยังถือเป็นสิ่งจำเป็นในการช่วยให้เกิดการปรับปรุงความรู้ และทักษะที่จะเกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานห้องสมุดและให้ได้รับวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้นด้วย (เทอดศักดิ์ ไม่ทำทอง. 2542: 14)

ความเป็นมาของการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์

ในปัจจุบันมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมากขึ้น บรรณารักษ์เป็นวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการสารสนเทศ ในแวดวงวิชาชีพบรรณารักษ์จึงมีความคิดที่จะพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบวิชาชีพ และการศึกษาต่อเนื่องนั้น เป็นหนทางเดียวที่จะส่งเสริมการเพิ่มพูนความรู้ของบรรณารักษ์ ดังนั้น เพื่อความเข้าใจถึงสภาพปัจจุบันของการศึกษาต่อเนื่องในวิชาชีพบรรณารักษ์ จึงจำเป็นต้องมองย้อนกลับไปดูการพัฒนาของการศึกษาต่อเนื่องในอดีต ซึ่งในการวิจัยนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงความเป็นมาของการศึกษาต่อเนื่องในวิชาชีพบรรณารักษ์เฉพาะในสหรัฐอเมริกาอย่างย่อๆ ดังนี้ (สมาน ลอยฟ้า. 2536: 41-44)

แนวความคิดเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1876 เป็นปีแห่งการก่อตั้งสมาคมห้องสมุดแห่งอเมริกัน และยังเป็นปีที่เริ่มออก American Library Journal ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาโอกาสทางการศึกษาสำหรับบรรณารักษ์ และปี ค.ศ. 1898 ดิวอี้ ได้จัดตั้งโรงเรียนบรรณารักษ์ ขึ้นที่ Columbia College ได้เสนอความคิดเกี่ยวกับ ระบบการฝึกอบรมเพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องของบรรณารักษ์ และคุณค่าของการศึกษาทางไปรษณีย์ไว้ แต่แนวความคิดนี้ไม่ค่อยได้รับการยอมรับ ต่อมาในปี ค.ศ. 1923 วิลเลียมสัน ได้เสนอรายงานการสำรวจการจัดการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งข้อเสนอแนะประการหนึ่ง ได้เรียกร้องให้มีการศึกษาต่อเนื่อง สำหรับบรรณารักษ์และการสอนโดยทางไปรษณีย์ เรื่องนี้มีผู้เห็นด้วยอย่างกว้างขวาง แต่ยังไม่ได้นำไปสู่การปฏิบัติ จากนั้น University of Chicago ได้เริ่มเปิดการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1926 ซึ่งถือว่าเป็นการพัฒนาการศึกษาที่เน้นด้านการวิจัย และต่อมาในปี ค.ศ. 1948 ได้เปิดสอนระดับปริญญาเอกขึ้นเป็นครั้งแรก

ถึงแม้ว่าโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์จะเริ่มต้นให้การศึกษาวิชาชีพในขั้นสูง แต่การจัดการศึกษาต่อเนื่อง สำหรับผู้สำเร็จการศึกษา ก็ยังไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจัง จากนั้น รอชเทียน ได้กล่าวไว้ในปี ค.ศ. 1965 ว่าการศึกษาต่อเนื่องเป็นเพียงกิจกรรมประกอบ สำหรับวิชาชีพเท่านั้น และการจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องยังขาดความร่วมมือซึ่งกันและกัน การศึกษาต่อเนื่องเริ่มมีพัฒนาการให้เห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้นในปี ค.ศ. 1970 เมื่อ แอชลีย์ม ได้บรรจุข้อความเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่อง ไว้ในนโยบาย ของสมาคมห้องสมุด แห่งอเมริกัน โดยปรากฏอยู่ใน 3 ข้อสุดท้าย จากจำนวน 33 ข้อ ดังนี้

ข้อ 31. การศึกษาต่อเนื่องเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับบุคลากรในห้องสมุดทุกคนไม่ว่า บุคคลนั้นจะยังอยู่ในตำแหน่งเดิม หรือเตรียมที่จะเลื่อนไปสู่ระดับที่สูงขึ้น โอกาสทางการศึกษา ต่อเนื่อง รวมถึงการเรียนรู้อย่างเป็นทางการ และไม่ใชทางการและไม่จำกัดเฉพาะเนื้อหา ทางด้านห้องสมุด หรือกิจกรรมการศึกษาที่จัดโดยโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์

ข้อ 32. การศึกษาต่อเนื่องที่เหมาะสม กับตำแหน่งบรรณารักษ์อาวุโสหรือ ผู้เชี่ยวชาญ อาจจัดได้ในหลายรูปแบบตราบเท่าที่ประสบการณ์ และการศึกษานั้นเกี่ยวข้องกับ การรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย

ข้อ 33. ผู้บริหารห้องสมุด จะต้องถือเป็นความรับผิดชอบในการสนับสนุนและ ให้โอกาสในด้านการศึกษาต่อเนื่องแก่บุคลากรห้องสมุด และในปีเดียวกันนี้ ในการประชุมประจำปี ของสมาคมห้องสมุดแห่งอเมริกันยังได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องทาง บรรณารักษศาสตร์ขึ้นด้วย

ต่อมา ในปี ค.ศ. 1971 วารสาร Library Trend ฉบับเดือนกรกฎาคม ได้ตีพิมพ์ บทความในหัวข้อเรื่องการศึกษาต่อเนื่องและการพัฒนาบุคลากรทั้งฉบับ และในปีเดียวกัน สมาคม การศึกษาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ (Association for Library and Information Science Education: ALISE) ได้ตั้งคณะกรรมการ เพื่อศึกษาบทบาทของสมาคมในเรื่องการศึกษา ต่อเนื่อง และได้มีการตั้ง Standing Committee on Continuing Library Education ในปี ค.ศ. 1972 ขึ้น ซึ่งคณะกรรมการนี้ได้ทำกิจกรรมที่สำคัญหลายประการ เช่น จัดตั้งเครือข่ายการศึกษาต่อเนื่อง ขึ้น ประกอบด้วย ผู้แทนจากโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์และสมาคมห้องสมุดต่างๆ วางแผน จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ และภายในปีเดียวกันนั้น The National Commission of Library and Information Science (NCLIS) ได้ทำการประเมินประสิทธิภาพ และกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง สำหรับบรรณารักษ์ ซึ่งพบว่าขาดความร่วมมือระหว่างผู้จัดการศึกษาต่อเนื่องด้วยกัน ในการประชุม ประจำปีของสมาคมห้องสมุดแห่งอเมริกัน ปี ค.ศ. 1975 ได้มีการจัดตั้ง The Continuing Library Education Network and Exchange (CLENE) ขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ ดังนี้

1. เพื่อให้โอกาสในการศึกษาต่อเนื่องอย่างเท่าเทียมกัน และมีปริมาณและ คุณภาพที่เพียงพอ เพื่อให้มั่นใจว่าบุคลากรห้องสมุด และหน่วยงานมีสมรรถภาพที่จะให้บริการ ด้านห้องสมุดและสารนิเทศอย่างมีคุณภาพ

2. เพื่อสร้างความตระหนัก ในความต้องการด้านการศึกษาต่อเนื่อง แก่บุคลากรห้องสมุด ทั้งในส่วนบุคคล และหัวหน้าหน่วยงานในฐานะที่เป็น วิธีตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี

ในปี ค.ศ. 1980 สโตน ได้รายงานว่ ALA Council ได้รับมติที่ว่าสมาคมจะต้องดำเนินการออกแบบ พัฒนา สื่อสารปฏิบัติการ และประเมินแผนการศึกษาต่อเนื่องแห่งชาติ เพื่อปรับปรุงคุณภาพของบริการห้องสมุด และหลังจากที่ CLENE เป็นองค์กรอิสระมา 9 ปี ALA Council ได้ลงมติโอนมาเป็น Continuing Library Education Network and Exchange Round Table (ELENERT) ของ ALA ในปี ค.ศ. 1984

ในปี ค.ศ. 1985 อลิซาเบธ สโตน ได้เป็นผู้ริเริ่มให้มีการจัดการประชุมโลกเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องขึ้นเป็นครั้งแรก โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจาก 31 ประเทศ

รูปแบบการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์

การศึกษาต่อเนื่องของบรรณารักษ์ สามารถทำได้หลายวิธี จำแนกวิธีการศึกษาต่อเนื่องออกเป็น 2 ประเภท คือ การศึกษาต่อเนื่องแบบเป็นทางการ (Formal continuing education) และการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการ (Informal continuing education) (Auster; & Chan. 2004: 60) โดยแต่ละประเภทมีวิธีการเพิ่มพูนความรู้ในรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การศึกษาต่อเนื่องแบบเป็นทางการ (Formal continuing education)

การศึกษาต่อเนื่องแบบเป็นทางการ เป็นการศึกษาต่อหรือการอบรมที่จัดขึ้นโดยสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานทางวิชาชีพบรรณารักษ์ มีหลักสูตรการเรียนการสอนที่แน่นอน กำหนดระยะเวลาเรียนตายตัว และมีเงื่อนไขของการเข้ารับการศึกษา เพื่อรับปริญญาชั้นสูง หรือการศึกษาหลักสูตรระยะสั้น ที่จัดขึ้นโดยสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานต่าง ๆ มีหลักสูตรการเรียนการสอนที่แน่นอน มีเงื่อนไขในการเข้ารับการศึกษา มีระเบียบแบบแผน มีกำหนดระยะเวลาเรียนตายตัว ผู้เข้ารับการศึกษาจะใช้เวลาในการศึกษาเป็นระยะเวลาานาน และเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก แต่เมื่อจบหลักสูตรแล้วจะได้รับปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร หรือวุฒิบัตรจากสถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานที่จัดการศึกษตามที่กำหนดไว้ในระเบียบ หรือโครงการการศึกษา (Siega. 1985: 380) การเพิ่มพูนความรู้ประเภทนี้ คือ การศึกษาต่อเพื่อรับปริญญาชั้นสูง และการศึกษาหลักสูตรระยะสั้น

1.1 การศึกษาต่อเพื่อรับปริญญาชั้นสูง เป็นการเข้ารับการศึกษาต่อทาง

บรรณารักษศาสตร์ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่มีการเรียนการสอนอย่างเป็นทางการ มีการศึกษตามหลักสูตรที่แต่ละสถาบันการศึกษาได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาสาขาวิชาที่เรียนไว้อย่างชัดเจน และมีการวัดผลอย่างเป็นทางการ การศึกษาต่อเนื่องเป็นการเรียนรู้ที่เน้นความรู้ในภาคทฤษฎีเพื่อให้เป็นพื้นฐานที่นำไปใช้ในการปฏิบัติงานต่อไป

(จุฑารัตน์ ศราวณะวงศ์. 2543) และเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วผู้เรียนจะได้รับปริญญาบัตร วุฒิบัตร

หรือประกาศนียบัตร (ภารดี รัตนอุดม. 2527: 20; วลัยลักษณ์ นนท์มะลิ. 2531: 10; เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง. 2542: 16) ซึ่งการศึกษาต่อเนื่องนับว่ามีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานในวิชาชีพบรรณารักษ์เป็นอย่างมาก เพราะนอกจากบรรณารักษ์จะได้รับวุฒิทางการศึกษาสูงที่ขึ้นแล้ว ยังช่วยให้ได้รับความรู้ใหม่ๆ อีกด้วย

1.2 การศึกษาหลักสูตรระยะสั้น คือ การศึกษาที่มีระบบการเรียนการสอน หลักสูตรและระยะเวลาที่ชัดเจนเช่นเดียวกัน แต่จะมีระยะเวลาน้อยกว่าการศึกษาต่อเพื่อรับปริญญาชั้นสูง โดยอาจมีระยะเวลาดังแต่ 1-2 สัปดาห์ไปจนถึง 1-2 เดือน หลักสูตรของการศึกษาหลักสูตรระยะสั้น อาจมีเนื้อหาครอบคลุมทั้งงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศโดยตรง งานห้องสมุดโดยทั่วไป และความรู้ในสาขาวิชาอื่นๆ มีการประเมินผลการศึกษาโดยการสอบวัดผล เมื่อจบหลักสูตรแล้ว อาจได้รับประกาศนียบัตร หรือวุฒิบัตรตามที่สถาบันการศึกษานั้นๆ กำหนดไว้

1.3 ระบบการศึกษาทางไกล (Distance learning) หมายถึง ระบบการศึกษาที่ผู้สอนและผู้เรียนอยู่ห่างกัน มีการวางแผน เตรียมการ ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ การบริการ และการประเมิน ผ่านชุดการสอนทางไกลในรูปสื่อประสมที่ประกอบด้วยสื่อหลักและสื่อเสริมที่มี สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อแพร่ภาพและเสียง และ/หรือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นแกนกลาง เพื่อให้ นักศึกษาและผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องเข้าชั้นเรียน และฟังพาดูผู้สอน หรือบุคคลอื่นน้อยที่สุด มีระบบการประเมินที่มีคุณภาพและเชื่อถือได้ เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว จะได้รับประกาศนียบัตร หรือปริญญาบัตรเช่นเดียวกับประกาศนียบัตรหรือปริญญาบัตรจากสถาบันการศึกษา แบบมีชั้นเรียน

1.4 E-Learning คือ การเรียนเนื้อหา หรือสารสนเทศสำหรับการสอนหรือการอบรม ซึ่งใช้การนำเสนอด้วยตัวอักษร ภาพนิ่ง ผสมผสานกับการใช้ภาพเคลื่อนไหว วิดิทัศน์ และเสียง โดยอาศัยเทคโนโลยีเว็บ ในการถ่ายทอดเนื้อหา รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารต่างๆ เช่น E-mail, web board สำหรับตั้งคำถาม หรือแลกเปลี่ยนแนวคิดสำหรับผู้เรียนด้วยกัน หรือ การจัดทำแบบทดสอบหลังจากเรียนจบเพื่อวัดผลการเรียน รวมทั้งการจัดให้มีระบบบันทึกติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการเรียน

2. การศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการ (Informal continuing education) การศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการ เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ทางบรรณารักษศาสตร์หรือสาขาวิชาอื่นๆ โดยการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง หรือเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้ที่หน่วยงานทางวิชาชีพ หรือหน่วยงานทางวิชาชีพ หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จัดขึ้น การเพิ่มพูนความรู้แบบไม่เป็นทางการ จะมีระยะเวลาที่ไม่แน่นอน (Noe; et al. 1997: 159) และไม่จำเป็นต้องมีหลักสูตรการเรียนการสอนที่แน่นอน โดยผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมสามารถนำเอาปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานมาช่วยกันหาทางแก้ปัญหาได้ด้วย นอกจากนี้ การศึกษาแบบนี้ ยังเสียค่าใช้จ่ายน้อยหรืออาจไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ เลย (วลัยลักษณ์ นนท์มะลิ. 2531: 10; เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง. 2542: 18) ลักษณะของวิธีการเพิ่มพูนความรู้ประเภทนี้ ได้แก่

การฝึกอบรม การประชุมวิชาการ การศึกษาดูงานนอกสถานที่ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การผลิตผลงานทางวิชาการ และการเป็นสมาชิกของสมาคมและชมรม

2.1 การฝึกอบรม เป็นวิธีการที่ช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงานทั้งในปัจจุบัน และอนาคตของผู้ปฏิบัติงาน สำหรับผู้ที่มีพื้นฐานความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์อยู่แล้ว การฝึกอบรมก็จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์เกี่ยวกับวิทยาการและพัฒนาการด้านบรรณารักษศาสตร์และสนเทศศาสตร์ให้ทันสมัยยิ่งขึ้น โดยการอบรมจะพัฒนาความคิดและการกระทำ ความชำนาญ ความรอบรู้และทัศนคติ ของผู้เข้ารับการอบรมและสามารถนำเอาปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานในห้องสมุดมาศึกษาและร่วมกันหาทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้การปฏิบัติงานห้องสมุดเป็นไปอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รูปแบบของการฝึกอบรม ได้แก่ การฝึกอบรมในห้องบรรยาย การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การฝึกอบรมโดยการฝึกปฏิบัติงาน การฝึกอบรมแบบจำลองสถานการณ์การปฏิบัติงานจริง (ฐิระ ประवालพฤกษ์. 2538: 128)

2.2 การประชุมวิชาการทางบรรณารักษศาสตร์ เป็นการชุมนุมกันหรือร่วมกันปรึกษาหารือในเรื่องที่กำหนดไว้หรือกระทำกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง ที่ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานได้ทราบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวงวิชาชีพ (ชลัช ลียะวณิช. 2527: 262-276) และเพื่อเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น ความรู้ ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆ ระหว่างตนเองกับผู้เข้าประชุมให้มีการตัดสินใจ การแสวงหาข้อตกลง หรือแนวทางปฏิบัติด้วยการเสนอความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของผู้เข้าประชุม ผู้เข้าประชุมได้มีโอกาสทำความเข้าใจในเหตุผลที่อาจมีการอภิปรายชี้แจงในที่ประชุม (สมิต สัทมกร. 2540) โดยใช้ข้อมูลจากผู้ประชุมระดมความคิดสร้างสรรค์ แก้ปัญหา และประสานงานระหว่างบุคคลกับฝ่ายต่างๆ การประชุมนอกจากจะช่วยให้ผู้เข้าร่วมการประชุมมีวิสัยทัศน์ที่กว้างขึ้นแล้วยังก่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อที่จะนำข้อตกลงหรือข้อสรุปจากการประชุมไปใช้ประโยชน์ในการทำงานหรือปรับปรุงและแก้ปัญหการปฏิบัติงานได้ด้วย รูปแบบของการประชุมวิชาการ ได้แก่ การบรรยาย การอภิปราย การประชุมเชิงปฏิบัติการ การอภิปรายกลุ่มศึกษา การสัมมนา

2.3 การศึกษาดูงานนอกสถานที่ เป็นการศึกษาดูงานที่ห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศนอกสถานที่เพื่อศึกษาหาความรู้และประสบการณ์จริง และเพื่อให้เห็นชีวิตจริง สถานที่จริง วัตถุประสงค์หลักของทัศนศึกษาคือการได้รับประสบการณ์ตรงกับสถานที่ วัตถุ บุคคล และสิ่งอื่นๆ ที่จะศึกษาจริง การศึกษาดูงานจึงเป็นการศึกษาและสังเกตวิธีการทำงานเพื่อให้ได้รับความรู้ เทคนิค และวิธีการทำงานใหม่ๆ หรือปัญหาของหน่วยงานอื่นแล้วนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับใช้ให้เข้ากับการปฏิบัติงานของตน จากห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศที่เข้าไปศึกษาดูงานอีกทั้งยังจะได้รู้จักบุคลากรในวิชาชีพเพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งวิธีการศึกษาดูงานอาจจะประกอบด้วย การบรรยาย การอภิปรายและสาธิตการปฏิบัติงาน ในเรื่องการใช้ ระยะเวลาที่ศึกษานอกสถานที่อาจเพียง 2-3 ชั่วโมง หรือนานกว่านั้นมาก เช่น สัปดาห์หรือเดือน เป็นต้น และนอกจากจะมีการศึกษาดูงานที่ห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศภายในประเทศแล้ว ปัจจุบันยังมีการจัดให้มีการศึกษาดูงานที่ห้องสมุด

หรือศูนย์สารสนเทศในต่างประเทศด้วย เช่น สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ จัดโครงการศึกษาดูงานห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ในประเทศออสเตรเลีย เป็นต้น

2.4 การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นวิธีการเพิ่มพูนความรู้โดยการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองจากการติดตามอ่านข่าวสารความรู้ใหม่ๆ ผ่านทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่างๆ เช่น สิ่งพิมพ์ หนังสือ ตำรา วารสาร นิตยสารต่างๆ สื่อโสตทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ฐานข้อมูลและ อินเทอร์เน็ต ซึ่งอาจมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับงานห้องสมุดโดยทั่วไป การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจะช่วยให้บรรณารักษ์มีความรู้ที่กว้างขวางขึ้น สามารถติดตามได้ทันกับความก้าวหน้าทางวิชาชีพและ วิชาการเกิดมุมมองและแนวความคิดต่างๆ ที่หลากหลาย สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงานและการ แก้ปัญหาต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งในการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง ส่วนใหญ่ จะมีระยะเวลาไม่แน่นอนโดยขึ้นอยู่กับความสนใจของผู้ศึกษาค้นคว้าเป็นหลัก

2.5 การผลิตผลงานทางวิชาการ เป็นการศึกษาค้นคว้าในหัวข้อหรือเรื่อง ที่สนใจ อย่างเป็นระบบ เพื่อนำเสนอความรู้ใหม่ทางวิชาการ โดยผ่านการวิจัย การประมวล การรวบรวม การวิเคราะห์ การตีความ การเรียบเรียง การแปล และการนำเสนอความรู้ในรูปแบบ ใหม่หรือแนวใหม่ มีการสร้างสรรค์และพัฒนาจากสิ่งเดิมให้เป็นสิ่งที่ดียิ่งขึ้นหรือจัดทำขึ้นใหม่ และมีการจัดทำเป็นเอกสาร มีการอ้างอิงที่เชื่อถือได้ เป็นสิ่งตีพิมพ์ที่มีการเผยแพร่หรือการถ่ายทอด สู่วงวิชาการ โดยการผลิตผลงานทางวิชาการ ได้แก่ การเขียนวรรณกรรมทางบรรณารักษศาสตร์ และ การทำวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์

2.5.1 การเขียนวรรณกรรมทางบรรณารักษศาสตร์ เป็นการศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเองบรรณารักษ์ในหัวข้อหรือเรื่องที่สนใจ เพื่อนำไปสู่การเขียนงานวรรณกรรมที่มีสาระ เกี่ยวข้องกับห้องสมุดและเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง การเขียนวรรณกรรมถือเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ให้กับตนเองด้วยการถ่ายทอดความรู้และความคิดเห็นต่างๆ ในรูปงานเขียน ซึ่งครูปรรณารักษ์ จะต้องคำนึงถึงแนวคิดในเรื่องที่เขียนและการใช้ภาษาที่มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ การศึกษา ค้นคว้าจากเอกสารที่มีความทันสมัยและการอ้างอิงเอกสารที่แสดงถึงความน่าเชื่อถือ นอกจากนี้ การเขียนวรรณกรรมจะถือเป็นผลงานทางวิชาการของบรรณารักษ์และช่วยให้บรรณารักษ์มีชื่อเสียง ในทางวิชาการอีกด้วย รวมถึงเป็นประโยชน์ในการเลื่อนระดับตำแหน่งให้สูงขึ้น ครูปรรณารักษ์ สามารถผลิตงานวรรณกรรมทางบรรณารักษศาสตร์ตามความสนใจของตนเองและเพื่อใช้ประกอบ ในหลักสูตรการศึกษา ซึ่งในการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวกับงานห้องสมุดดังกล่าวข้างต้นนั้น ครูปรรณารักษ์ก็สามารถเขียนตำรา หนังสือหรือเอกสารทางวิชาการเพื่อใช้ประกอบในการศึกษา ในรายวิชาดังกล่าวได้ ส่วนการเขียนบทความวารสารจะขึ้นกับความสนใจของครูปรรณารักษ์เอง เนื่องจากการเขียนบทความจะนำเสนอเนื้อหาที่มีความทันสมัยและน่าสนใจใครอ่าน นอกจากนี้ ในขณะที่ปฏิบัติงานห้องสมุดก็สามารถเขียนคู่มือปฏิบัติงานห้องสมุดเพื่อใช้ประกอบการทำงานได้

2.5.2 การทำวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ หมายถึง งานวิจัยที่บรรณารักษ์ ทำขึ้นโดยไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับปริญญาโท หรือปริญญาเอก เป็นการศึกษาเพื่อค้นหาคำตอบในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยมีกระบวนการดำเนินการ

อย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น ซึ่งความรู้ที่ค้นพบจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานที่ผ่านมาได้ ผลการศึกษาจะช่วยบรรณารักษ์ในการแก้ปัญห การตัดสินใจวางแผน การดำเนินงาน และการบริหารงาน การทำวิจัยอาจทำเพียงคนเดียวหรือเป็น ผู้ร่วมวิจัยก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจในเรื่องที่จะทำการศึกษ ส่วนความจำเป็นที่บรรณารักษ์ ต้องการทำวิจัย เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ทางวิชาชีพ รวมถึงช่วยแก้ปัญหา ที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานในห้องสมุด ได้แก่ ด้านงานบริหาร งานเทคนิค งานบริการ งานกิจกรรม ห้องสมุด และการใช้คอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุด ปรับปรุงวางแผนงานให้มีประสิทธิภาพเพื่อ ส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และเพื่อความก้าวหน้า ในตำแหน่งหน้าที่การงานโดยเฉพาะการเลื่อนระดับตำแหน่งให้สูงขึ้น และการปรับสถานภาพ ของบรรณารักษ์ โดยครูบรรณารักษ์สามารถทำวิจัยในเรื่องที่สนใจ เช่น การใช้ห้องสมุดของครู และนักเรียน การใช้ทรัพยากรสารสนเทศของครูและนักเรียน เป็นต้น (ชุตติมา สัจจามันท์. 2533: 64-65)

2.6 การเป็นสมาชิกของสมาคมและชมรม เป็นการเข้าร่วมกลุ่มของผู้ที่มีความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกัน สมาคมวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์เป็นสมาคมที่บรรณารักษ์ ร่วมก่อตั้งขึ้นมา สมาคมและชมรมทางบรรณารักษศาสตร์นั้นมีเป็นจำนวนมาก ทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ บรรณารักษ์หรือผู้ที่สนใจสามารถเข้าร่วมสมัครสมาชิกได้ สำหรับสมาคมและชมรมทางบรรณารักษศาสตร์ที่บรรณารักษ์ควรเข้าร่วมเป็นสมาชิก คือ สมาคม ห้องสมุดแห่งประเทศไทย โดยมีชมรมในสังกัด 9 ชมรม ได้แก่ ชมรมบรรณารักษ์สถาบัน อุดมศึกษา ชมรมห้องสมุดประชาชน ชมรมห้องสมุดเฉพาะ ชมรมห้องสมุดเพื่อการอาชีวศึกษา และเทคโนโลยี ชมรมเพื่อหอสมุดแห่งชาติ ชมรมผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ ชมรมบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียน ชมรมบรรณารักษ์และนักเอกสารสนเทศนานาชาติ และชมรมห้องสมุดสถาบัน เอกชน (สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย. 2537: 12) นอกจากนี้ยังมีสมาคมและชมรมอื่นๆ ที่ น่าสนใจและมีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ เช่น สมาคมผู้จัดพิมพ์ และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย สมาคมจดหมายเหตุไทย เป็นต้น

หน่วยงานที่จัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง

หน่วยงานที่จัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศ ศาสตร์ มีทั้งที่ตั้งอยู่ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ซึ่งได้แก่ สถาบันการศึกษา ห้องสมุด สมาคมและ ชมรมทางวิชาชีพ หน่วยงานราชการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยแต่ละหน่วยงานได้จัดกิจกรรม การเพิ่มพูนความรู้ให้แก่บรรณารักษ์และผู้ปฏิบัติงานในห้องสมุด ได้แก่

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ร่วมกับโปรแกรมวิชาบรรณารักษศาสตร์และ สารนิเทศศาสตร์ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้จัดสัมมนา ผู้บริหารโรงเรียนและครู บรรณารักษ์ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับ งานเทคนิคห้องสมุด ให้กับ ครูบรรณารักษ์ โรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาศักยภาพครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน

สำนักหอสมุดแห่งชาติ จัดกิจกรรมการเพิ่มพูนความรู้ ได้แก่ โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง "การประยุกต์ใช้ซอฟต์แวร์โอเพนซอร์สในการจัดการทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดและ การจัดทำห้องสมุดดิจิทัล"

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ได้จัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ การจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาครูบรรณารักษ์เพื่อเลื่อนวิทยฐานะให้สูงขึ้น การจัดการประชุมวิชาการประจำปีของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ปี พ.ศ. 2552 เรื่อง การอ่านเพื่อพัฒนาชาติ (Reading for national development) การจัดการสัมมนา เรื่อง งานเทคนิคห้องสมุด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดชัยนาท ได้จัดการอบรมครูบรรณารักษ์ เรื่อง เรื่องระบบห้องสมุดอัตโนมัติ โดยใช้โปรแกรม PLS 3.04

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในต่างประเทศ

นีล (Neal. 1980: 128-133) ศึกษาเรื่อง ทักษะคิดและประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้ของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาที่ City University of New York จำนวน 90 คน ผลการวิจัยพบว่า บรรณารักษ์มีความต้องการในการศึกษาต่อเนื่องเพื่อนำมาปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงาน ต้องการการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากกว่าการเพิ่มพูนความรู้แบบเป็นทางการ คือ การศึกษาดูงาน การเยี่ยมชมห้องสมุด การอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ ตามลำดับ ขอบเขตความรู้ที่บรรณารักษ์ต้องการมากที่สุด คือ ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ การจัดการฐานข้อมูล สื่อโสตทัศน์และการวิเคราะห์และออกแบบระบบ ตามลำดับ อุปสรรคต่อการเพิ่มพูนความรู้คือ ไม่มีเวลาและขาดเงินทุนสนับสนุน

ลาทรอป (Lathrop. 1986: Online) ศึกษาเรื่องการศึกษาต่อเนื่องของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงพยาบาล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ สมาชิกชมรมห้องสมุดโรงพยาบาลของสมาคมห้องสมุดทางการแพทย์ จำนวน 257 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงพยาบาลมีความต้องการที่จะศึกษาต่อเนื่องมากที่สุด โดยมีแรงจูงใจที่สำคัญคือ ต้องการจะพัฒนาความรู้ทักษะของตนเองให้ทันสมัย รูปแบบการศึกษาต่อเนื่องที่บรรณารักษ์ต้องการ คือการศึกษาต่อเนื่องอย่างไม่เป็นทางการ โดยการประชุมสัมมนา

หลักสูตรระยะสั้น วิชาที่ต้องการศึกษาได้แก่ ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ การวางแผน การตลาด ตามลำดับ วิชาที่ต้องการศึกษาน้อยที่สุดคือ การลงรายการ

โอสโตรม (Ostrom. 1987: Online) ศึกษาเรื่องการศึกษาต่อเนื่องของบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนในรัฐ Kansas โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงาน ในโรงเรียนระดับตำบลในรัฐ Kansas ระหว่างปีการศึกษา 1985-1986 จำนวน 250 คน ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบของการศึกษาต่อเนื่องที่บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนต้องการมากที่สุด คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาต่อและการสัมมนา โดยต้องการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว ในช่วงฤดูร้อน หรือช่วงเวลาเย็น หลังเลิกงาน ส่วนหน่วยงานที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรม การศึกษาต่อเนื่องมากที่สุด คือ วิทยาลัย มหาวิทยาลัยและสมาคมบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน แห่งรัฐ Kansas ส่วนข้อจำกัดในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง ได้แก่ เวลาและทุนทรัพย์

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง กับเรื่องความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของ ครูบรรณารักษ์ สรุปได้ดังนี้ ทางด้านความต้องการเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และ สารสนเทศศาสตร์นั้น พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุด มีความต้องการศึกษาเรื่องระบบห้องสมุด อัตโนมัติมากที่สุด ส่วนในด้านความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ นั้น และ มีความต้องการ รูปแบบการเพิ่มพูนความรู้แบบไม่เป็นทางการมากกว่ารูปแบบที่เป็นทางการ ได้แก่ การศึกษาดูงาน ห้องสมุด การประชุมสัมมนาหลักสูตรระยะสั้น เป็นต้น

งานวิจัยในประเทศ

อุทิน รวยอารี (2522: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความต้องการเพิ่มพูนความรู้ทาง บรรณารักษศาสตร์ของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา โดยกลุ่ม ตัวอย่างในการวิจัย คือ บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวน 121 คน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทาง บรรณารักษศาสตร์ที่บรรณารักษ์ต้องการมากที่สุดคือ ต้องการการศึกษาเพิ่มเติมนอกเวลาในระดับ ปริญญาโททางบรรณารักษศาสตร์ สำหรับการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ที่ต้องการมาก ที่สุด คือ ความรู้เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดและความสัมพันธ์ระหว่างห้องสมุดกับสถาบัน อื่นๆ ในด้านการบริหารสำนักงานห้องสมุด

วลัยลักษณ์ นนท์มะลิ (2531: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของ บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการศึกษาต่อเนื่องแบบเป็นทางการ ที่บรรณารักษ์ต้องการมากที่สุดคือ การศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ส่วนรูปแบบการศึกษาต่อเนื่อง แบบไม่เป็นทางการที่บรรณารักษ์ต้องการมากที่สุดคือ การเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ ในด้าน เนื้อหาวิชาที่บรรณารักษ์ต้องการศึกษาต่อเนื่องในระดับมาคือ บริการสารสนเทศที่ทันสมัย บริการ- เลือกและเผยแพร่สารสนเทศ โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับงานห้องสมุด ตามลำดับ เหตุผลที่ บรรณารักษ์ต้องการการศึกษาต่อเนื่องแบบเป็นทางการคือ ต้องการนำวุฒิที่ได้รับมาปรับเงินเดือน

ส่วนการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการคือ ต้องการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์กับบุคคลในวิชาชีพเดียวกัน

ยุริรัตน์ กิตติภูมิชัย (2531: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ครูบรรณารักษ์จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครและสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 278 คน ผลการวิจัยพบว่า สำหรับรูปแบบการศึกษาต่อเนื่องแบบเป็นทางการที่ครูบรรณารักษ์ต้องการ คือ ต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทในมหาวิทยาลัย ส่วนรูปแบบการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการที่ต้องการ ได้แก่ ศึกษาด้วยตนเอง โดยการอ่านวรรณกรรมทางด้านบรรณารักษศาสตร์มากที่สุด รองลงมา คือ การเยี่ยมชม ดูงานห้องสมุด โรงเรียนที่ได้มาตรฐาน เข้ารับการอบรมตามหัวข้อที่กำหนด โดยต้องการเข้ารับการศึกษานอกระบบแบบไม่เป็นทางการจากภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาครัฐ สำหรับเนื้อหาวิชาการด้านบรรณารักษศาสตร์ที่ครูบรรณารักษ์ต้องการมากที่สุด คือ การส่งเสริมการอ่าน รองลงมา คือ กิจกรรมในห้องสมุด และวรรณกรรมสำหรับเด็ก เหตุผลสำคัญในการเข้ารับการศึกษานอกระบบแบบไม่เป็นทางการของครูบรรณารักษ์ คือ เพื่อติดตามความก้าวหน้าในอาชีพ และวิชาการ ส่วนเหตุผลสำคัญในการเข้ารับการศึกษานอกระบบแบบไม่เป็นทางการ คือ เพื่อแก้ไขปัญหาจากการปฏิบัติงานและแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ สำหรับปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องของครูบรรณารักษ์ คือ การไม่มีเวลา เพราะต้องสอนและทำงานห้องสมุดด้วย

พิศเพลิน มณีวรรณ (2534: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความต้องการเพิ่มพูนความรู้ของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในระดับอำเภอและตำบล สังกัดกรมสามัญศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในระดับอำเภอและตำบลที่ปฏิบัติงานในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2534 จำนวน 460 คน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ของบรรณารักษ์ที่ต้องการมากที่สุด คือ ต้องการให้หน่วยศึกษานิเทศก์ในระดับกรมและเขตการศึกษาผลิตคู่มือปฏิบัติงานห้องสมุดในด้านต่างๆ แล้วแจกจ่ายให้กับห้องสมุดโรงเรียนและต้องการให้หน่วยศึกษานิเทศก์ในระดับกรม และเขตการศึกษาจัดหาคู่มือการปฏิบัติงานแล้วแจกจ่ายให้กับบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนได้ใช้ศึกษา เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ รองลงมา คือ ต้องการศึกษาดูงานจากห้องสมุดที่ได้รับรางวัลในจังหวัดใกล้เคียงกับจังหวัดที่บรรณารักษ์ปฏิบัติงานอยู่ ต้องการให้สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยจัดประชุมอบรม สัมมนาบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในระดับเขตการศึกษา ตามลำดับ สำหรับเนื้อหาความรู้สำหรับปฏิบัติงานห้องสมุดที่บรรณารักษ์ต้องการมากที่สุด คือ เทคนิคและวิธีจัดห้องสมุดให้เหมาะสมสวยงามดึงดูดความสนใจ และนำเข้าไปใช้ รองลงมาคือ แหล่งวัสดุได้เปล่า ชนิดของวัสดุและวิธีขอลาวัสดุนั้น การจัดบริการห้องสมุดให้สอดคล้องกับการเรียนการสอน ตามลำดับ

สุนทรภรณ์ สกุลหงส์โสภณ (2540: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความต้องการเพิ่มพูนความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ บรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 87 คน ผลการวิจัยพบว่า บรรณารักษ์ส่วนใหญ่มีความต้องการเพิ่มพูนความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับงานเทคนิคของห้องสมุดมากที่สุด มีความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้แบบไม่เป็นทางการมากกว่าเป็นทางการและรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ที่บรรณารักษ์ต้องการมากที่สุดคือ การประชุมเชิงปฏิบัติการที่มีการแบ่งช่วงเป็นระยะๆ

เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง (2542: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ครูบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 352 คน ผลการวิจัยพบว่า บรรณารักษ์ต้องการรูปแบบการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการมากกว่าการศึกษาต่อเนื่องแบบเป็นทางการ สำหรับการการศึกษาต่อเนื่องแบบเป็นทางการที่บรรณารักษ์ต้องการคือ การเข้าเรียนอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์ที่ได้รับวุฒิปริญญา ส่วนรูปแบบการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการที่บรรณารักษ์ต้องการคือ การเข้าศึกษาดูงานห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ เหตุผลในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง คือ ต้องการแก้ปัญหาและปรับปรุงงานห้องสมุดให้ดีขึ้น เนื้อหาความรู้ที่ครูบรรณารักษ์ต้องการได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องมากที่สุดคือ ด้านงานกิจกรรมห้องสมุด

เบญจวรรณ ระวังภัย (2547: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความต้องการเพิ่มพูนความรู้ของบรรณารักษ์ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุด โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ บรรณารักษ์ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 126 คน ผลการวิจัยพบว่า บรรณารักษ์ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาต้องการเพิ่มพูนความรู้ทั้งแบบเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการ โดยรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ที่บรรณารักษ์ต้องการคือ การศึกษาดูงานนอกสถานที่ การฝึกอบรม การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การประชุมวิชาการ การศึกษาหลักสูตรระยะสั้น ตามลำดับ บรรณารักษ์ต้องการเพิ่มพูนความรู้ในงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศมีเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใช้ การเลือกและการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ เหตุผลในการเข้าร่วมกิจกรรมการเพิ่มพูนความรู้ของบรรณารักษ์ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาคือ เพื่อต้องการปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

ชุ่มจิตร์ แซ่ฉั่น (Chumchit Saechan. 2001: Online) ศึกษาเรื่องความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของบรรณารักษ์ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ในภาคใต้ประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ บรรณารักษ์ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ในภาคใต้ประเทศไทย เปรียบเทียบความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของบรรณารักษ์ และความคิดเห็นของหัวหน้างาน

ห้องสมุด โดยกลุ่มประชากร คือ บรรณารักษ์วิชาชีพ จำนวน 126 คน และหัวหน้าห้องสมุด จำนวน 62 คน ผลการวิจัยพบว่า หัวเรื่องที่บรรณารักษ์ต้องการมากที่สุด คือ เครือข่ายและความร่วมมือในการแบ่งปันทรัพยากรสารสนเทศการพัฒนาและการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ การสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ การจัดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ตามลำดับ ส่วนหัวข้อที่หัวหน้าห้องสมุดสนใจ คือ การทำงานเป็นทีมของบรรณารักษ์ จริยธรรมสารสนเทศ การประเมินผลระบบและบริการ รูปแบบการศึกษาต่อเนื่องคือ การศึกษาต่อในวิทยาลัย หรือในมหาวิทยาลัย

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง กับเรื่องความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของครูบรรณารักษ์ สรุปได้ดังนี้ ทางด้านความต้องการเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์นั้น พบว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน มีความต้องการเรื่องเทคนิคการจัดห้องสมุดและการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดให้นำมาใช้ และเรื่องกิจกรรมห้องสมุด ส่วนความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ นั้น พบว่า มีความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการโดย รูปแบบการเพิ่มพูนความรู้แบบเป็นทางการที่ต้องการมากที่สุดคือ การศึกษาต่อระดับปริญญาโท และรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้แบบไม่เป็นทางการที่ต้องการมากที่สุดคือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการศึกษาดูงานห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ ตามลำดับ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด ได้แก่ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร ราชบุรี เพชรบุรี กาญจนบุรี นครปฐม และประจวบคีรีขันธ์ มีครูบรรณารักษ์จำนวน 200 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551)

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด ที่สุ่มมาจากประชากรข้างต้น โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่าง 142 คน ซึ่งมากกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ในตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 607-610) คือ 132 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาขอบเขต ภาระงาน ที่ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาจำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ด้านงานบริหาร ด้านงานเทคนิค ด้านงานบริการ ด้านกิจกรรมของห้องสมุด ด้านการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ ด้านการใช้คอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุด และด้านอื่นๆ
2. ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของครูบรรณารักษ์ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
3. สร้างแบบสอบถาม โดยใช้ผลการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นเป็นแนวทางในการดำเนินการ ซึ่งมีทั้งหมด 3 ตอน คือ

3.1 ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนและห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 11 ข้อ โดยระบุ เพศ อายุ วุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารนเทศศาสตร์ ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ โดยเป็นแบบให้เลือกตอบ

3.2 ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทาง บรรณารักษศาสตร์และสารนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ จำนวน 33 ข้อ โดยเป็นข้อคำถามแบบ มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) คือมากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) และน้อยที่สุด (1)

3.3 ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทาง บรรณารักษศาสตร์และสารนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ จำนวน 8 ข้อ โดยเป็นข้อคำถามแบบ มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ คือมากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) และน้อยที่สุด (1)

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณา ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา การจัดพิมพ์ และความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แล้วนำไป ให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารนเทศศาสตร์ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ได้แก่ 1) รศ.ธาดาศักดิ์ วชิรปริชาพงษ์ อาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และ สารนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2) อ.พวงรัตน์ อินทรฤทธิ์ ตำแหน่งครู วิทยฐานะ ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนมหิตลวิทย์านุสรณ์ และ 3) อ.สุจิตรา พุ่มกumar ตำแหน่ง ครูบรรณารักษ์ และหัวหน้างานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม โดยการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence-IOC) โดยตั้งเกณฑ์ค่า IOC เกิน 0.5 ขึ้นไป พบว่าข้อคำถามทุกข้อ มีค่าเกินเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แสดงว่าข้อคำถามทุกข้อมีคุณภาพใช้ได้

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว มาปรับปรุงแก้ไข และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ไปทดลองกับ ครูบรรณารักษ์โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกรุงเทพฯ จำนวน 30 คน ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับ กลุ่มตัวอย่าง ในช่วงวันที่ 1 สิงหาคม 2553 ถึง 31 สิงหาคม 2553 จากนั้นนำแบบสอบถามมาหาค่า ความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยตั้งค่าความเที่ยงไว้ที่ 0.75 และพบว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงเท่ากับ 0.96 ซึ่งแสดงว่าทุกข้อคำถามมีคุณภาพใช้ได้

8. นำแบบสอบถามและผลการหาค่าความเที่ยง นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา สารนิพนธ์ ปรับแก้ไขความสมบูรณ์ จากนั้นทำสำเนาเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปถึงผู้อำนวยการโรงเรียนต่างๆ ใน 7 จังหวัด เพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บข้อมูล
2. เมื่อได้รับอนุมัติแล้วผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลคืนด้วยตนเอง และทางไปรษณีย์ โดยแยกตามขนาดของโรงเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และ ขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ จำนวน 160 ฉบับ ซึ่งเป็นจำนวนมากกว่ากลุ่มตัวอย่าง เพื่อเผื่อไว้กรณีที่แบบสอบถามซึ่งได้รับกลับมาไม่สมบูรณ์ โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2553 ถึง 24 ธันวาคม 2553 ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น 147 ฉบับ

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา คัดเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ เป็นแบบสอบถามที่จะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลให้ได้จำนวน 142 ฉบับ
2. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 142 ฉบับ มากำหนดรหัสการลงคะแนนพร้อมกรอกข้อมูลลงในโปรแกรมคำนวณสำเร็จรูป ในส่วนของแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้และความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ ที่เป็นคำถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จะกำหนดค่าคะแนนของคำตอบดังนี้

ตอบช่องมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5 คะแนน
ตอบช่องมาก	มีค่าเท่ากับ	4 คะแนน
ตอบช่องปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3 คะแนน
ตอบช่องน้อย	มีค่าเท่ากับ	2 คะแนน
ตอบช่องน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1 คะแนน

3. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติต่างๆ ดังนี้

3.1 ใช้ค่าร้อยละวิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

3.2 ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้และความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ และแปลผลค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538: 8-11)

4.50 – 5.00	หมายถึง	มากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง	มาก
2.50 – 3.49	หมายถึง	ปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง	น้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง	น้อยที่สุด

3.3 ใช้ค่า t-test Independent เปรียบเทียบความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้และความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ จำแนกตามตัวแปร วุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ โดยตั้งค่าระดับนัยสำคัญไว้ที่ระดับ .05

3.4 ใช้ค่า F-test เปรียบเทียบความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้และความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ จำแนกตามตัวแปร ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ ถ้าพบความแตกต่างจะทดสอบรายคู่ โดยใช้วิธีของเซฟเฟ (Scheffe) และตั้งค่าระดับนัยสำคัญไว้ที่ระดับ .05

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาการกระจายของ t (t-distribution)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาการกระจายของ F (F-distribution)
df	แทน	ชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด
2. ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนและห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา
3. ประเภทและจำนวนของทรัพยากรสารสนเทศ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ที่มีให้บริการในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด
4. ความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด
5. เปรียบเทียบความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ จำแนกตามตัวแปร วุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ โดยตั้งค่าระดับนัยสำคัญไว้ที่ระดับ .05
6. ความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด
7. เปรียบเทียบความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ จำแนกตามตัวแปร วุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ โดยตั้งค่าระดับนัยสำคัญไว้ที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัดและข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนและห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ปรากฏผลดังตาราง 1-3

ตาราง 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด

สถานภาพ	วุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์										รวม		รวมทั้งหมด		
	มีวุฒิการศึกษา				ไม่มีวุฒิการศึกษา										
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
อายุ															
ไม่เกิน 30 ปี	4	2.82	16	11.27	0	0.00	16	11.27	4	2.82	32	22.54	36	25.36	
31-35 ปี	2	1.41	6	4.23	1	0.70	12	8.45	3	2.11	18	12.68	21	14.79	
36-40 ปี	0	0.00	3	2.11	0	0.00	4	2.82	0	0.00	7	4.93	7	4.93	
40-45 ปี	0	0.00	10	7.04	2	1.41	5	3.52	2	1.41	15	10.56	17	11.97	
46-50 ปี	1	0.70	15	10.56	2	1.41	9	6.34	3	2.11	24	16.90	27	19.01	
51 ปีขึ้นไป	0	0.00	22	15.49	0	0.00	12	8.45	0	0.00	34	23.94	34	23.94	
รวม	7	4.93	72	50.70	5	3.52	58	40.85	12	8.45	130	91.55	142	100.00	

ตาราง 1 (ต่อ)

สถานภาพ	วุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์												รวมทั้งหมด	
	มีวุฒิการศึกษา				ไม่มีวุฒิการศึกษา				รวม					
	ชาย	หญิง	จำนวน	ร้อยละ	ชาย	หญิง	จำนวน	ร้อยละ	ชาย	หญิง	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ประสพการณ์ในการทำหน้าที่														
ครูบรรณารักษ์														
ไม่เกิน 10 ปี	5	3.52	21	14.79	2	1.41	28	19.72	7	4.93	49	34.51	56	39.44
10-20 ปี	1	0.70	14	9.86	2	1.41	27	19.01	3	2.11	41	28.88	44	30.99
ตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป	1	0.70	37	26.06	1	0.70	3	2.11	2	1.40	40	28.17	42	29.57
รวม	7	4.92	72	50.71	5	3.52	58	40.84	12	8.45	130	91.55	142	100.00
ขนาดของโรงเรียน														
ขนาดเล็ก	2	1.41	13	9.15	1	0.70	21	14.79	3	2.11	34	23.94	37	26.05
ขนาดกลาง	2	1.41	29	20.42	2	1.41	22	15.49	4	2.82	51	35.92	55	38.74
ขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ	3	2.11	30	21.13	2	1.41	15	10.56	5	3.52	45	31.69	50	35.21
รวม	7	4.93	72	50.70	5	3.52	58	40.84	12	8.45	130	91.55	142	100.00
รวมทั้งหมด	79	55.63			63	44.37							142	100.00

จากตาราง 1 แสดงว่า ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัดส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 91.55) อายุไม่เกิน 30 ปี (ร้อยละ 25.36) รองลงมาคือ อายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 23.94) มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ไม่เกิน 10 ปี (ร้อยละ 39.44) และปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง (ร้อยละ 38.74)

ตาราง 2 ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนและห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด

ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน และห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ระดับของโรงเรียนมัธยมศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนต้นเท่านั้น	26	18.30
มัธยมศึกษาตอนต้น – ตอนปลาย	116	81.70
รวม	142	100.00
ลักษณะและขนาดของห้องสมุดโรงเรียน		
อาคารเอกเทศ	36	25.40
ห้องในอาคารเรียนขนาดมากกว่า 3 ห้องเรียน	59	41.50
ห้องในอาคารเรียนขนาด 3 ห้องเรียน	24	16.90
ห้องในอาคารเรียนขนาดน้อยกว่า 3 ห้องเรียน	23	16.20
รวม	142	100.00
บุคลากรที่ปฏิบัติงานในห้องสมุด		
ครูปฏิบัติงานห้องสมุดเต็มเวลา	92	64.80
ครูช่วยปฏิบัติงานห้องสมุดบางเวลา	75	52.80
เจ้าหน้าที่ห้องสมุด	82	57.70
นักเรียนช่วยงานห้องสมุด	104	73.20
นักการภารโรง	39	27.50
เครื่องมือสื่อบันฑ์ทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุด		
บัตรรายการหนังสือ	32	22.50
บัตรดัชนีวารสาร/หนังสือพิมพ์	0	0.00
ฐานข้อมูลบรรณานุกรมในระบบคอมพิวเตอร์ (โอแพก)	110	77.50

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน และห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
รวม	142	100.00

จากตาราง 2 แสดงว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น-ตอนปลาย (ร้อยละ 81.70) ลักษณะและขนาดของห้องสมุดส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นห้องในอาคารเรียนขนาดมากกว่า 3 ห้องเรียน (ร้อยละ 41.50) และห้องสมุดส่วนใหญ่มีครูบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานเต็มเวลา (ร้อยละ 64.80) และมีนักเรียนช่วยงานห้องสมุด (ร้อยละ 73.20) เครื่องมือที่ใช้ในการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุด คือ ฐานข้อมูลบรรณานุกรมในระบบคอมพิวเตอร์ (โอแพก) (ร้อยละ 77.50)

ตาราง 3 ประเภทและจำนวนทรัพยากรสารสนเทศ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ที่มีให้บริการในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด

ประเภทของทรัพยากร สารสนเทศ	ขนาดของโรงเรียน			รวม \bar{X}
	ขนาดเล็ก \bar{X}	ขนาดกลาง \bar{X}	ขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ \bar{X}	
หนังสือ	9885.70	11883.73	30826.38	18033.06
วารสาร	30.30	34.07	32.08	32.39
หนังสือพิมพ์	3.40	3.87	7.90	5.17
จุลสาร/กฤตภาค	21.97	30.45	110.48	56.42
เทปบันทึกเสียง	4.58	6.02	8.60	6.37
วีดิทัศน์	22.89	32.20	160.24	74.86
ซีดีรอม	107.08	125.34	145.78	127.78
เครื่องคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่อ อินเทอร์เน็ต	8.22	11.07	22.38	14.31

จากตาราง 3 แสดงว่า ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด มีประเภทและจำนวนทรัพยากรสารสนเทศที่ให้บริการเฉลี่ยโดยรวมดังนี้คือ หนังสือ จำนวน 18,033 เล่ม วารสาร จำนวน 32 ชื่อเรื่อง หนังสือพิมพ์ จำนวน 5 ชื่อ จุลสาร/กฤตภาค จำนวน 56 หัวเรื่อง เทปบันทึกเสียง จำนวน 6 ชื่อเรื่อง วีดิทัศน์ จำนวน 78 ชื่อเรื่อง ซีดีรอม จำนวน 127 แผ่น และ เครื่องคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต จำนวน 14 เครื่อง จากผลการวิจัยดังกล่าวยังแสดงให้เห็นว่า โรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ มีจำนวนทรัพยากรสารสนเทศประเภทหนังสือ หนังสือพิมพ์ จุลสาร/กฤตภาค เทปบันทึกเสียง วีดิทัศน์ ซีดีรอม และเครื่องคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต มากกว่า โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ในขณะที่โรงเรียนขนาดกลางมีจำนวนทรัพยากรสารสนเทศประเภทวารสาร มากกว่า โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ

2. ความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด ปรากฏผลดังตาราง 4

ตาราง 4 ความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด

เนื้อหาความรู้สำหรับ การปฏิบัติงานห้องสมุด	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านงานบริหาร			
1.1 การจัดทำแผนงานและนโยบายของห้องสมุด	3.83	0.85	มาก
1.2 งานด้านสถิติของห้องสมุดและการเขียน รายงานของห้องสมุด	3.79	0.83	มาก
1.3 งานการเงิน	3.32	0.93	ปานกลาง
1.4 งานอาคารสถานที่	3.29	0.95	ปานกลาง
1.5 งานประชาสัมพันธ์ห้องสมุด	3.86	0.85	มาก
1.6 แนวทางการดำเนินงานห้องสมุดให้สอดคล้อง กับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.37	0.79	มาก
1.7 แนวทางการดำเนินงานห้องสมุดให้สอดคล้อง กับนโยบายห้องสมุด 3ดี ของกระทรวงศึกษาธิการ	4.37	0.82	มาก
รวม	3.83	0.68	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

เนื้อหาความรู้สำหรับ การปฏิบัติงานห้องสมุด	\bar{X}	S.D.	แปลผล
2. ด้านงานเทคนิค			
2.1 การคัดเลือกและจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ เข้าห้องสมุด	3.74	0.90	มาก
2.2 การจัดซื้อจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ	3.72	0.93	มาก
2.3 การขอรับบริจาคและแลกเปลี่ยนทรัพยากรสารสนเทศ	3.51	1.03	มาก
2.4 การจัดหมวดหมู่หนังสือตามระบบทศนิยมดิวอี้	3.65	1.06	มาก
2.5 หลักเกณฑ์การลงรายการแบบแอ่งไกลอเมริกัน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 (AACR II)	3.31	1.11	ปานกลาง
2.6 การลงรายการบรรณานุกรมตามรูปแบบมาร์ก (MARC)	3.46	1.11	ปานกลาง
2.7 การกำหนดหัวเรื่องทรัพยากรสารสนเทศ	3.48	1.01	ปานกลาง
2.8 การกำหนดเลขคัดเตอร์รายการผู้แต่ง/รายการหลัก	3.39	1.06	ปานกลาง
2.9 การจัดทำกฤตภาคและการจัดเก็บ	3.24	1.09	ปานกลาง
2.10 การจัดทำดรรชนีวารสาร	3.27	1.03	ปานกลาง
รวม	3.48	0.81	ปานกลาง
3. ด้านงานบริการ			
3.1 การสอนการใช้ห้องสมุด	3.90	0.97	มาก
3.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด เช่น การจัดงานวันห้องสมุด การจัดนิทรรศการ การจัดเสวนาตามสายแนะนำบริการ และการใช้ห้องสมุด เป็นต้น	4.10	0.95	มาก
3.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น จัดแนะนำ หนังสือใหม่ กิจกรรมการเล่านิทาน กิจกรรม ส่งเสริมการอ่านผ่านอินเทอร์เน็ต เป็นต้น	4.17	0.93	มาก
รวม	4.06	0.86	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

เนื้อหาความรู้สำหรับ การปฏิบัติงานห้องสมุด	\bar{X}	S.D.	แปลผล
4. ด้านงานสนับสนุนการเรียนการสอน			
4.1 วิธีการให้ความรู้ การสอนการรู้สารสนเทศ ให้แก่ครูในกลุ่มสาระต่างๆ	3.94	0.84	มาก
4.2 การกำหนดการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับกิจกรรม การเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุด	3.98	0.85	มาก
4.3 การรวบรวมบรรณานุกรม เฉพาะวิชาให้แก่ครู ในกลุ่มสาระต่างๆ	3.73	0.99	มาก
4.4 การจัดเตรียม สื่อให้ครูและนักเรียนเพื่อใช้ประกอบ กิจกรรมการเรียนการสอน	3.85	0.94	มาก
4.5 การประเมินผลกิจกรรมการสอนโดยใช้ห้องสมุด	3.91	0.93	มาก
รวม	3.88	0.81	มาก
5. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในงานห้องสมุด			
5.1 ระบบคอมพิวเตอร์สำหรับงานสารสนเทศ	4.09	0.89	มาก
5.2 โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ	4.10	0.94	มาก
5.3 การใช้อินเทอร์เน็ตในงานสารสนเทศ	4.08	0.88	มาก
5.4 ฐานข้อมูลสตูดิโอเน็ตในงานสารสนเทศ	3.63	1.19	มาก
5.5 การสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศด้วย คอมพิวเตอร์จากฐานข้อมูลห้องสมุด	3.94	0.98	มาก
5.6 การสร้างเว็บไซต์ห้องสมุด	4.10	1.15	มาก
5.7 การสืบค้นข้อมูลออนไลน์	4.13	1.04	มาก
รวม	4.01	0.83	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

เนื้อหาความรู้สำหรับ การปฏิบัติงานห้องสมุด	\bar{X}	S.D.	แปลผล
6. ความรู้ที่เสริมการปฏิบัติงาน			
6.1 ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในงานห้องสมุด	4.05	1.03	มาก
6.2 การผลิตผลงานทางวิชาการ เช่น การวิจัย การเขียนวรรณกรรม	3.87	0.95	มาก
6.3 การอบรมวิธีการทำผลงานเพื่อขอเลื่อนระดับ	3.81	1.02	มาก
รวม	3.91	0.82	มาก
รวมทั้งหมด	3.80	0.63	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่า ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัดมีความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.80$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามค่าเฉลี่ย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงตั้งแต่ 4.00 ขึ้นไป ได้แก่ ด้านงานบริการ ($\bar{x}=4.06$) ด้านความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในงานห้องสมุด ($\bar{x}=4.05$) และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในงานห้องสมุด ($\bar{x}=4.01$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงตั้งแต่ 4.10 ขึ้นไปมี 7 ข้อ ดังนี้ แนวทางการดำเนินงานห้องสมุดให้สอดคล้องกับนโยบายห้องสมุด 3ดี ของกระทรวงศึกษาธิการ ($\bar{x}=4.37$) แนวทางการดำเนินงานห้องสมุดให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{x}=4.37$) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ($\bar{x}=4.17$) การสืบค้นข้อมูลออนไลน์ ($\bar{x}=4.13$) โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ ($\bar{x}=4.10$) การสร้างเว็บไซต์ห้องสมุด ($\bar{x}=4.10$) และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด ($\bar{x}=4.10$)

3. เปรียบเทียบความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ จำแนกตาม วุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ ปรากฏผลดังตาราง 5-7

ตาราง 5 เปรียบเทียบความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และ
สารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด
จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

เนื้อหาความรู้สำหรับ การปฏิบัติงานห้องสมุด	มีวุฒิปริญญาตรี		ไม่มีวุฒิปริญญาตรี		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านงานบริหาร					
1.1 การจัดทำแผนงานและนโยบายของห้องสมุด	3.87	0.85	3.78	0.85	0.66
1.2 งานด้านสถิติของห้องสมุดและการเขียน รายงานของห้องสมุด	3.82	0.83	3.75	0.84	0.54
1.3 งานการเงิน	3.40	0.82	3.22	1.05	1.16
1.4 งานอาคารสถานที่	3.34	0.83	3.22	1.08	0.74
1.5 งานประชาสัมพันธ์ห้องสมุด	3.91	0.80	3.79	0.90	0.82
1.6 แนวทางการดำเนินงานห้องสมุดให้สอดคล้อง กับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.37	0.77	4.36	0.83	0.01
1.7 แนวทางการดำเนินงานห้องสมุดให้สอดคล้อง กับนโยบายห้องสมุด 3 ดี ของกระทรวงศึกษาธิการ	4.34	0.83	4.40	0.81	-0.39
รวม	3.87	0.65	3.79	0.72	0.67
2. ด้านงานเทคนิค					
2.1 การคัดเลือกและจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ เข้าห้องสมุด	3.62	0.88	3.89	0.90	-1.79
2.2 การจัดซื้อจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ	3.57	0.93	3.90	0.91	-2.15*
2.3 การขอรับและแลกเปลี่ยนทรัพยากรสารสนเทศ	3.40	0.98	3.65	1.08	-1.42
2.4 การจัดหมวดหมู่หนังสือตามระบบทศนิยมดิวอี้	3.52	1.01	3.82	1.11	-1.71
2.5 หลักเกณฑ์การลงรายการแบบแองโกลอเมริกัน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 (AACR II)	3.26	1.05	3.36	1.19	-0.53
2.6 การลงรายการบรรณานุกรม ตามรูปแบบมาร์ก (MARC)	3.44	1.00	3.48	1.25	-0.71
2.7 การกำหนดหัวเรื่องทรัพยากรสารสนเทศ	3.47	0.96	3.51	1.09	-0.23
2.8 การกำหนดเลขคัดเตอร์รายการผู้แต่ง/รายการหลัก	3.35	0.95	3.43	1.20	-0.40
2.9 การจัดทำกฤตภาคและการจัดเก็บ	3.19	1.01	3.30	1.19	-0.60

ตาราง 5 (ต่อ)

เนื้อหาความรู้สำหรับ การปฏิบัติงานห้องสมุด	มีวุฒิฯ		ไม่มีวุฒิฯ		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
2.10 การจัดทำบรรณานุกรมวารสาร	3.24	0.94	3.32	1.15	-0.43
รวม	3.41	0.72	3.57	0.90	-1.16
3. ด้านงานบริการ					
3.1 การสอนการใช้ห้องสมุด	3.89	0.97	3.92	0.97	-0.21
3.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด เช่น การจัดงานวันห้องสมุด การจัดนิทรรศการ การจัดเสียงตามสายแนะนำบริการ และการใช้ห้องสมุด เป็นต้น	4.06	1.02	4.16	0.86	-0.59
3.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น จัดแนะนำ หนังสือใหม่ กิจกรรมการเล่านิทาน กิจกรรม ส่งเสริมการอ่านผ่านอินเทอร์เน็ต เป็นต้น	4.19	0.97	4.14	0.88	0.30
รวม	4.05	0.92	4.07	0.78	-0.19
4. ด้านงานสนับสนุนการเรียนการสอน					
4.1 วิธีการให้ความรู้ การสอนการรู้สารสนเทศ ให้แก่ครูในกลุ่มสาระต่างๆ	4.05	0.81	3.81	0.86	1.71
4.2 การกำหนดการวัดและประเมินผลที่สอดคล้อง กับกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุด	4.04	0.84	3.90	0.85	0.93
4.3 การรวบรวมบรรณานุกรม เฉพาะวิชาให้แก่ครู ในกลุ่มสาระต่างๆ	3.81	0.89	3.63	1.11	1.02
4.4 การจัดเตรียม สื่อให้ครูและนักเรียนเพื่อใช้ประกอบ กิจกรรมการเรียนการสอน	3.96	0.88	3.71	1.01	1.56
4.5 การประเมินผลกิจกรรมการสอนโดยใช้ห้องสมุด	3.96	0.85	3.84	1.02	0.75
รวม	3.96	0.75	3.78	0.88	1.34

ตาราง 5 (ต่อ)

เนื้อหาความรู้สำหรับ การปฏิบัติงานห้องสมุด	มีวุฒิฯ		ไม่มีวุฒิฯ		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
5. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในงานห้องสมุด					
5.1 ระบบคอมพิวเตอร์สำหรับงานสารสนเทศ	4.13	0.76	4.05	1.04	0.51
5.2 โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ	4.15	0.82	4.03	1.09	0.73
5.3 การใช้อินเทอร์เน็ตในงานสารสนเทศ	4.06	0.77	4.09	1.01	-0.21
5.4 ฐานข้อมูลสคูเลเน็ตในงานสารสนเทศ	3.68	1.17	3.57	1.24	0.55
5.5 การสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศด้วย คอมพิวเตอร์จากฐานข้อมูลห้องสมุด	3.97	0.86	3.89	1.23	0.50
5.6 การสร้างเว็บไซต์ห้องสมุด	4.18	1.07	4.01	1.25	0.83
5.7 การสืบค้นข้อมูลออนไลน์	4.10	0.99	4.16	1.11	-0.32
รวม	4.04	0.72	3.97	0.94	0.46
6. ความรู้ที่เสริมการปฏิบัติงาน					
6.1 ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในงานห้องสมุด	4.14	0.97	3.94	1.10	1.16
6.2 การผลิตผลงานทางวิชาการ เช่น การวิจัย การเขียนวรรณกรรม	3.90	0.97	3.84	0.94	0.36
6.3 การอบรมวิธีการทำผลงานเพื่อขอเลื่อนระดับ	3.91	0.98	3.68	1.07	1.33
รวม	3.98	0.79	3.82	0.85	1.18
รวมทั้งหมด	3.80	0.57	3.79	0.70	0.20

$$t_{(.05)} = 1.96$$

จากตาราง 5 แสดงว่า ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด ที่มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ต่างกัน มีความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูบรรณารักษ์มีความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทุกด้านโดยรวมไม่แตกต่างกันเช่นกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูบรรณารักษ์ที่ไม่มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มีความต้องการการเพิ่มพูนความรู้เรื่อง การจัดซื้อจัดหาทรัพยากรสารสนเทศมากกว่าครูบรรณารักษ์ที่มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

ตาราง 6 เปรียบเทียบความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

เนื้อหาความรู้สำหรับ การปฏิบัติงานห้องสมุด		เล็ก	กลาง	ใหญ่และ ใหญ่พิเศษ	F
1. ด้านงานบริหาร					
1.1 การจัดทำแผนงานและนโยบาย ของห้องสมุด	\bar{X}	3.84	3.87	3.78	0.15
1.2 งานด้านสถิติของห้องสมุด และการเขียนรายงานของห้องสมุด	\bar{X}	3.76	3.89	3.70	0.72
1.3 งานการเงิน	\bar{X}	3.27	3.38	3.30	0.18
1.4 งานอาคารสถานที่	\bar{X}	3.46	3.33	3.12	1.41
1.5 งานประชาสัมพันธ์ห้องสมุด	\bar{X}	3.84	3.82	3.92	0.20
1.6 แนวทางการดำเนินงานห้องสมุดให้ ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน	\bar{X}	4.35	4.45	4.28	0.64
1.7 แนวทางการดำเนินงานห้องสมุด ให้สอดคล้องกับนโยบายห้องสมุด 3ดี ของกระทรวงศึกษาธิการ	\bar{X}	4.32	4.44	4.32	0.32
รวม	\bar{X}	3.83	3.88	3.77	0.33
2. ด้านงานเทคนิค					
2.1 การคัดเลือกและจัดหาทรัพยากร สารสนเทศเข้าห้องสมุด	\bar{X}	3.89	3.82	3.54	2.01
2.2 การจัดซื้อจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ	\bar{X}	3.94	3.74	3.52	2.30
2.3 การขอรับและแลกเปลี่ยน ทรัพยากรสารสนเทศ	\bar{X}	3.62	3.51	3.44	0.33

ตาราง 6 (ต่อ)

เนื้อหาความรู้สำหรับ การปฏิบัติงานห้องสมุด		เล็ก	กลาง	ใหญ่และ ใหญ่พิเศษ	F
2.4 การจัดหมวดหมู่หนังสือตามระบบ ทศนิยมดิวอี้	\bar{X}	3.73	3.91 ^a	3.32 ^b	4.32*
2.5 หลักเกณฑ์การลงรายการแบบ แองโกลอเมริกันฉบับพิมพ์ ครั้งที่ 2 (AACR II)	\bar{X}	3.40	3.36	3.18	0.54
2.6 การลงรายการบรรณานุกรมตาม รูปแบบมาร์ก (MARC)	\bar{X}	3.46	3.44	3.48	0.02
2.7 การกำหนดหัวเรื่องทรัพยากรสารสนเทศ	\bar{X}	3.46	3.67	3.30	1.80
2.8 การกำหนดเลขคัดเตอร์ รายการผู้แต่ง/รายการหลัก	\bar{X}	3.46	3.47	3.24	0.74
2.9 การจัดทำคุณภาพและการจัดเก็บ	\bar{X}	3.35	3.38	3.00	1.89
2.10 การจัดทำตราขี้นวารสาร	\bar{X}	3.35	3.38	3.10	1.12
รวม	\bar{X}	3.57	3.57	3.31	1.64
3. ด้านงานบริการ					
3.1 การสอนการใช้ห้องสมุด	\bar{X}	3.86	3.96	3.86	0.18
3.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด การใช้ห้องสมุด เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดเสียงตามสายแนะนำบริการ และการใช้ห้องสมุด เป็นต้น	\bar{X}	4.19	4.24	3.90	1.85
3.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น จัดแนะนำหนังสือใหม่ กิจกรรมการเล่านิทาน กิจกรรม ส่งเสริมการอ่านผ่านอินเทอร์เน็ต เป็นต้น	\bar{X}	4.19	4.29	4.02	1.12
รวม	\bar{X}	4.08	4.16	3.93	1.02

ตาราง 6 (ต่อ)

เนื้อหาความรู้สำหรับการปฏิบัติงานห้องสมุด		เล็ก	กลาง	ใหญ่และใหญ่พิเศษ	F
4. ด้านงานสนับสนุนการเรียนการสอน					
4.1 วิธีการให้ความรู้ การสอนการรู้สารสนเทศให้แก่ครูในกลุ่มสาระต่างๆ	\bar{X}	3.86	3.94	4.00	0.27
4.2 การกำหนดการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุด	\bar{X}	3.89	4.09	3.92	0.80
4.3 การรวบรวมบรรณานุกรม เฉพาะวิชาให้แก่ครูในกลุ่มสาระต่างๆ	\bar{X}	3.73	3.80	3.66	0.26
4.4 การจัดเตรียม สื่อให้ครูและนักเรียนเพื่อใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน	\bar{X}	3.67	3.98	3.84	1.17
4.5 การประเมินผลกิจกรรมการสอนโดยใช้ห้องสมุด	\bar{X}	3.76	4.02	3.90	0.88
รวม	\bar{X}	3.78	3.97	3.86	0.58
5. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในงานห้องสมุด					
5.1 ระบบคอมพิวเตอร์สำหรับงานสารสนเทศ	\bar{X}	4.19	4.07	4.04	0.31
5.2 โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ	\bar{X}	4.22	4.13	3.98	0.71
5.3 การใช้อินเทอร์เน็ตในงานสารสนเทศ	\bar{X}	4.16	4.16	3.92	1.23
5.4 ฐานข้อมูลสคูลเน็ตในงานสารสนเทศ	\bar{X}	3.81	3.64	3.50	0.71
5.5 การสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศด้วยคอมพิวเตอร์จากฐานข้อมูลห้องสมุด	\bar{X}	4.03	4.11	3.68	2.77
5.6 การสร้างเว็บไซต์ห้องสมุด	\bar{X}	4.11	4.09	4.12	0.00
5.7 การสืบค้นข้อมูลออนไลน์	\bar{X}	4.11	4.27	3.98	1.04
รวม	\bar{X}	4.09	4.07	3.89	0.84

ตาราง 6 (ต่อ)

เนื้อหาความรู้สำหรับ การปฏิบัติงานห้องสมุด		เล็ก	กลาง	ใหญ่และ ใหญ่พิเศษ	F
6. ความรู้ที่เสริมการปฏิบัติงาน					
6.1 ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในงานห้องสมุด	\bar{X}	4.03	3.93	4.20	0.92
6.2 การผลิตผลงานทางวิชาการ เช่น การวิจัย การเขียนวรรณกรรม	\bar{X}	3.76	3.98	3.84	0.66
6.3 การอบรมวิธีการทำผลงาน เพื่อขอเลื่อนระดับ	\bar{X}	3.70	3.89	3.80	0.37
รวม	\bar{X}	3.83	3.93	3.95	0.25
รวมทั้งหมด	\bar{X}	3.82	3.87	3.70	0.94

$$F_{(.05; df 2, 694)} = 3.00$$

a ใช้กับค่าเฉลี่ยที่มีค่ามากกว่าค่าที่มี b กับ

จากตาราง 6 แสดงว่า ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกันมีความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทุกด้านโดยรวมไม่แตกต่างกันเช่นกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของ พบว่า ครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนขนาดกลาง มีความต้องการการเพิ่มพูนความรู้เรื่อง การจัดหมวดหมู่หนังสือตามระบบทศนิยมดิวอี้ มากกว่า ครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ

ตาราง 7 เปรียบเทียบความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และ
สารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด
จำแนกตามประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์

เนื้อหาความรู้สำหรับ การปฏิบัติงานห้องสมุด		ไม่เกิน 10 ปี	10-20 ปี	ตั้งแต่ 21 ปี ขึ้นไป	F
1. ด้านงานบริหาร					
1.1 การจัดทำแผนงานและนโยบาย ของห้องสมุด	\bar{X}	3.89	3.86	3.71	0.53
1.2 งานด้านสถิติของห้องสมุด และการเขียนรายงานของห้องสมุด	\bar{X}	3.87	3.82	3.64	0.97
1.3 งานการเงิน	\bar{X}	3.45	3.25	3.24	0.79
1.4 งานอาคารสถานที่	\bar{X}	3.43	3.20	3.19	1.00
1.5 งานประชาสัมพันธ์ห้องสมุด	\bar{X}	4.02	3.75	3.76	1.64
1.6 แนวทางการดำเนินงานห้องสมุดให้ ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน	\bar{X}	4.45	4.41	4.21	1.12
1.7 แนวทางการดำเนินงานห้องสมุด ให้สอดคล้องกับนโยบายห้องสมุด 3ดี ของกระทรวงศึกษาธิการ	\bar{X}	4.43	4.39	4.26	0.51
รวม	\bar{X}	3.93	3.81	3.72	1.25

ตาราง 7 (ต่อ)

เนื้อหาความรู้สำหรับ การปฏิบัติงานห้องสมุด		ไม่เกิน 10 ปี	10-20 ปี	ตั้งแต่ 21 ปี ขึ้นไป	F
2. ด้านงานเทคนิค					
2.1 การคัดเลือกและจัดหาทรัพยากร					
สารสนเทศเข้าห้องสมุด	\bar{X}	4.00 ^a	3.64	3.50 ^b	4.35*
การจัดซื้อจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ	\bar{X}	3.93	3.68	3.48	2.95
2.3 การขอรับและแลกเปลี่ยน					
ทรัพยากรสารสนเทศ	\bar{X}	3.71	3.45	3.31	1.99
2.4 การจัดหมวดหมู่หนังสือตามระบบ					
ทศนิยมดิวอี้	\bar{X}	3.86	3.70	3.33	3.06
2.5 หลักเกณฑ์การลงรายการแบบแองโกล					
อเมริกันฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 (AACR II)	\bar{X}	3.41	3.29	3.19	0.47
2.6 การลงรายการบรรณานุกรมตาม					
รูปแบบมาร์ก (MARC)	\bar{X}	3.45	3.59	3.33	0.57
2.7 การกำหนดหัวเรื่องทรัพยากร					
สารสนเทศ	\bar{X}	3.61	3.50	3.31	1.04
2.8 การกำหนดเลขคัดเตอร์					
รายการผู้แต่ง/รายการหลัก	\bar{X}	3.52	3.34	3.26	0.75
2.9 การจัดทำกฤตภาคและการจัดเก็บ					
	\bar{X}	3.52 ^a	3.11	3.00 ^b	3.23*
2.10 การจัดทำบรรณนิวารสาร					
	\bar{X}	3.53 ^a	3.20	3.00 ^b	3.50*
รวม	\bar{X}	3.65	3.45	3.27	2.77

3. ด้านงานบริการ

3.1 การสอนการใช้ห้องสมุด	\bar{X}	4.12	3.77	3.74	2.52
3.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริม					
การใช้ห้องสมุด เช่น การจัด นิทรรศการการจัดเสียงตามสาย แนะนำบริการและการใช้ห้องสมุด เป็นต้น	\bar{X}	4.25	4.09	3.93	1.39

ตาราง 7 (ต่อ)

เนื้อหาความรู้สำหรับ การปฏิบัติงานห้องสมุด		ไม่เกิน 10 ปี	10-20 ปี	ตั้งแต่ 21 ปี ขึ้นไป	F
3.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน					
เช่น จัดแนะนำหนังสือใหม่ กิจกรรมการเล่านิทาน กิจกรรม ส่งเสริมการอ่านผ่านอินเทอร์เน็ต เป็นต้น	\bar{X}	4.25	4.14	4.09	0.37
รวม	\bar{X}	4.21	4.00	3.92	1.51
4. ด้านงานสนับสนุนการเรียนการสอน					
4.1 วิธีการให้ความรู้ การสอนการรู้ สารสนเทศให้แก่ครูในกลุ่มสาระต่างๆ	\bar{X}	4.02	3.73	4.07	2.20
4.2 การกำหนดการวัดและประเมินผล ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียน การสอนโดยใช้ห้องสมุด	\bar{X}	4.11	3.86	3.93	1.13
4.3 การรวบรวมบรรณานุกรม เฉพาะวิชา ให้แก่ครูในกลุ่มสาระต่างๆ	\bar{X}	3.82	3.61	3.74	0.53
4.4 การจัดเตรียม สื่อให้ครูและนักเรียน เพื่อใช้ประกอบกิจกรรม การเรียนการสอน	\bar{X}	3.89	3.77	3.88	0.22
4.5 การประเมินผลกิจกรรมการสอน โดยใช้ห้องสมุด	\bar{X}	4.11	3.70	3.86	2.45
รวม	\bar{X}	3.99	3.74	3.89	1.20
5. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในงานห้องสมุด					
5.1 ระบบคอมพิวเตอร์สำหรับ งานสารสนเทศ	\bar{X}	4.16	4.02	4.07	0.30
5.2 โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ	\bar{X}	4.25	3.91	4.09	1.63
5.3 การใช้อินเทอร์เน็ตในงานสารสนเทศ	\bar{X}	4.18	4.02	4.00	0.61
5.4 ฐานข้อมูลสื่อดิจิทัลในงานสารสนเทศ	\bar{X}	3.70	3.45	3.74	0.72

ตาราง 7 (ต่อ)

เนื้อหาความรู้สำหรับ การปฏิบัติงานห้องสมุด		ไม่เกิน 10 ปี	10-20 ปี	ตั้งแต่ 21 ปี ขึ้นไป	F
5.5 การสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ ด้วยคอมพิวเตอร์จากฐานข้อมูล ห้องสมุด	\bar{X}	4.09	3.79	3.88	1.20
5.6 การสร้างเว็บไซต์ห้องสมุด	\bar{X}	4.18	3.93	4.19	0.72
5.7 การสืบค้นข้อมูลออนไลน์	\bar{X}	4.21	4.11	4.02	0.40
รวม	\bar{X}	4.11	3.89	4.00	0.85
6. ความรู้ที่เสริมการปฏิบัติงาน					
6.1 ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัย ในงานห้องสมุด	\bar{X}	4.00	3.95	4.21	0.78
6.2 การผลิตผลงานทางวิชาการ เช่น การวิจัย การเขียนวรรณกรรม	\bar{X}	3.98	3.75	3.86	0.74
6.3 การอบรมวิธีการทำผลงาน เพื่อขอเลื่อนระดับ	\bar{X}	4.07 ^a	3.54 ^b	3.74	3.52*
รวม	\bar{X}	4.02	3.75	3.94	1.35
รวมทั้งหมด	\bar{X}	3.93	3.72	3.71	1.94

$$F_{(.05; df 2, 694)} = 3.00$$

a ใช้กำกับค่าเฉลี่ยที่มีค่ามากกว่าค่าที่มี b กำกับ

จากตาราง 7 แสดงว่า ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ต่างกัน มีความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ต่างกันมีความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทุกด้านโดยรวมไม่แตกต่างกันเช่นกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ ไม่เกิน 10 ปี มีความต้องการการเพิ่มพูนความรู้มากกว่าครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ ตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป เรื่อง การคัดเลือกและจัดหาทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด การจัดทำบรรณานุกรม และการจัดทำคุณภาพและการจัดเก็บ ส่วนครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ไม่เกิน 10 ปี มีความต้องการการเพิ่มพูนความรู้ เรื่อง การอบรมวิธีการทำงานเพื่อขอเลื่อนระดับ มากกว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ 10-20 ปี

4. ความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด ปรากฏผลดังตาราง 8

ตาราง 8 ความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด

รูปแบบการเพิ่มพูนความรู้	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การศึกษาต่อทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	3.32	1.13	ปานกลาง
2. การอบรมการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูบรรณารักษ์	3.74	1.01	มาก
3. การประชุมทางวิชาการ สัมมนา ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	4.06	0.88	มาก
4. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	3.75	0.81	มาก
5. การศึกษาดูงานห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศต่างๆ	4.16	0.84	มาก
6. การเป็นสมาชิกชมรม สมาคมวิชาชีพทางบรรณารักษศาสตร์	3.56	1.07	มาก
รวม	3.76	0.62	มาก

จากตาราง 8 แสดงว่า ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด มีความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.78$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ อยู่ในระดับมาก เกือบทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การศึกษาดูงานห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศต่างๆ ($\bar{x}=4.16$) การประชุมทางวิชาการ สัมมนา ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ($\bar{x}=4.06$) และการผลิตผลงานทางวิชาการ เช่น การวิจัย การเขียนวรรณกรรม ($\bar{x}=3.87$)

5. เปรียบเทียบความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ จำแนกตาม วุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ ปรากฏผลดังตาราง 9-11

ตาราง 9 เปรียบเทียบความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

รูปแบบการเพิ่มพูนความรู้	มีวุฒิชัย		ไม่มีวุฒิชัย		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. การศึกษาต่อทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	3.39	1.11	3.22	1.16	0.89
2. การอบรมการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูบรรณารักษ์	4.13	0.87	3.25	1.19	4.87*
3. การประชุมทางวิชาการ สัมมนา ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	4.14	0.71	3.97	1.06	1.10
4. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	3.81	0.80	3.67	0.82	1.05
5. การศึกษาดูงานห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศต่างๆ					
6. การเป็นสมาชิกชมรม สมาคมวิชาชีพทางบรรณารักษศาสตร์	3.63	1.08	3.46	1.06	0.96
รวม	3.88	0.55	3.62	0.69	2.46*

$$t_{(.05)} = 1.96$$

จากตาราง 9 แสดงว่า ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด ที่มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ต่างกัน มีความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มีความต้องการรูปแบบการอบรมการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูบรรณารักษ์มากกว่า ครูบรรณารักษ์ที่ไม่มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

ตาราง 10 เปรียบเทียบความต้องรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

รูปแบบการเพิ่มพูนความรู้		เล็ก	กลาง	ใหญ่และ ใหญ่พิเศษ	F
1. การศึกษาต่อทางบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์	\bar{X}	3.32	3.25	3.38	0.16
2. การอบรมการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับ ครูบรรณารักษ์	\bar{X}	3.62	3.69	3.88	0.66
3. การประชุมทางวิชาการ สัมมนา ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	\bar{X}	4.00	4.11	4.06	0.17
4. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	\bar{X}	3.62	3.82	3.76	0.66
5. การศึกษาดูงานห้องสมุดและ ศูนย์สารสนเทศต่างๆ	\bar{X}	4.03	4.22	4.20	0.65
6. การเป็นสมาชิกชมรม สมาคมวิชาชีพ ทางบรรณารักษศาสตร์	\bar{X}	3.59	3.96 ^a	3.08 ^b	10.15*
รวม	\bar{X}	3.70	3.84	3.73	0.73

$$F_{(.05; df 2, 694)} = 3.00$$

a ใช้กำกับค่าเฉลี่ยที่มีค่ามากกว่าค่าที่มี b กำกับ

จากตาราง 10 แสดงว่า ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทาง บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 5

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูบรรณารักษ์ที่อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางมีความต้องการรูปแบบการเป็นสมาชิกชมรม สมาคมวิชาชีพ ทางบรรณารักษศาสตร์ มากกว่า ครูบรรณารักษ์ที่อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ

ตาราง 11 เปรียบเทียบความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์

รูปแบบการเพิ่มพูนความรู้		ไม่เกิน 10 ปี	10-20 ปี	ตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป	F
1. การศึกษาต่อทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	\bar{X}	3.84 ^a	2.91 ^b	3.05 ^b	11.49*
2. การอบรมการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูบรรณารักษ์	\bar{X}	3.77	3.45	4.00	2.69
3. การประชุมทางวิชาการ สัมมนาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	\bar{X}	4.28	3.86	3.98	3.19*
4. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	\bar{X}	3.78	3.61	3.83	0.89
5. การศึกษาดูงานห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศต่างๆ	\bar{X}	4.34	4.07	4.02	2.13
6. การเป็นสมาชิกชมรม สมาคมวิชาชีพทางบรรณารักษศาสตร์	\bar{X}	3.96	3.57	3.78	2.17
รวม	\bar{X}	3.93 ^a	3.59 ^b	3.73	4.02*

$$F_{(.05; df 2, 694)} = 3.00$$

a ใช้กำกับค่าเฉลี่ยที่มีค่ามากกว่าค่าที่มี b กำกับ

จากตารางที่ 11 แสดงว่า ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัดที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ต่างกัน มีความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 6

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบความแตกต่างดังนี้

ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ไม่เกิน 10 ปี มีความต้องการรูปแบบการศึกษาต่อทางบรรณารักษศาสตร์ มากกว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ 10-20 ปี และ 21 ปีขึ้นไป

บทที่ 5

สรุปผลวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด จำแนกตามตัวแปร วุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ สรุปผลได้ตามลำดับดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ของครูบรรณารักษ์ในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด จำแนกตามตัวแปร วุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์

สมมุติฐานการวิจัย

1. ครูบรรณารักษ์ที่มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ต่างกัน มีความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์แตกต่างกัน
2. ครูบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความต้องการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์แตกต่างกัน
3. ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความต้องการ การเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์แตกต่างกัน
4. ครูบรรณารักษ์ที่มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ต่างกัน มีความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์แตกต่างกัน
5. ครูบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์แตกต่างกัน
6. ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด มีครูบรรณารักษ์จำนวน 200 คน (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด ที่สุ่มมาจากประชากรข้างต้น โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 142 คน ซึ่งมากกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ในตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 607-610) คือ 132 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนและห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นแบบให้เลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ เป็นข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ เป็นข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลคืนด้วยตนเอง และทางไปรษณีย์ โดยแยกตามขนาดของโรงเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่และ ใหญ่พิเศษ จำนวน 160 ฉบับ ซึ่งเป็นจำนวนมากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพื่อเผื่อไว้กรณีที่แบบสอบถามซึ่งได้รับกลับมาไม่สมบูรณ์ โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2553 ถึง 24 ธันวาคม 2553 ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น 147 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 142 ฉบับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 142 ฉบับ มากำหนดรหัสการลงคะแนนพร้อมกรอกข้อมูลลงในโปรแกรมคำนวณทางสถิติ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละส่วนดังต่อไปนี้

5.1 ใช้ค่าร้อยละวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของครูบรรณารักษ์ และข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนและห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด

5.2 ใช้ค่าเฉลี่ยประเภทและจำนวนของทรัพยากรสารสนเทศ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ที่ให้บริการในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด

5.3 ใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด

5.4 เปรียบเทียบความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ จำแนกตามตัวแปร วุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ วิเคราะห์ด้วยค่า t-test Independent สำหรับตัวแปร ขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ วิเคราะห์ด้วยค่า F-test โดยตั้งค่าระดับนัยสำคัญไว้ที่ระดับ .05

5.5 ใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด

5.8 เปรียบเทียบความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ จำแนกตามตัวแปร วุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ วิเคราะห์ด้วยค่า t-test Independent สำหรับตัวแปร ขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ วิเคราะห์ด้วยค่า F-test โดยตั้งค่าระดับนัยสำคัญไว้ที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด

ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัดส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 91.55) อายุไม่เกิน 30 ปี (ร้อยละ 25.36) รองลงมาคือ อายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 23.94) มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ ไม่เกิน 10 ปี (ร้อยละ 39.44) และปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง (ร้อยละ 38.74)

2. ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนและห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา

โรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น-ตอนปลาย (ร้อยละ 81.70) ลักษณะและขนาดของห้องสมุดส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นห้องในอาคารเรียนขนาดมากกว่า 3 ห้องเรียน (ร้อยละ 41.50) และห้องสมุดส่วนใหญ่มีครูบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานเต็มเวลา (ร้อยละ 64.80) และมีนักเรียนช่วยงานห้องสมุด (ร้อยละ 73.20)

เครื่องมือที่ใช้ในการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุด คือ ฐานข้อมูลบรรณานุกรมในระบบคอมพิวเตอร์ (โอแพก) (ร้อยละ 77.50) และบัตรรายการ (ร้อยละ 22.50)

3. ประเภทและจำนวนของทรัพยากรสารสนเทศ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ที่ให้บริการในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด

ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด มีประเภทและจำนวนทรัพยากรสารสนเทศที่ให้บริการเฉลี่ยโดยรวมดังนี้คือ หนังสือ จำนวน 18,033 เล่ม วารสาร จำนวน 32 ชื่อ เรื่อง หนังสือพิมพ์ จำนวน 5 ชื่อ จุลสาร/กฤตภาค จำนวน 56 หัวเรื่อง เทปบันทึกเสียง จำนวน 6 ชื่อเรื่อง วิดิทัศน์ จำนวน 78 ชื่อเรื่อง ซีดีรอม จำนวน 127 แผ่น และ เครื่องคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต จำนวน 14 เครื่อง จากผลการวิจัยดังกล่าวยังแสดงให้เห็นว่า โรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ มีจำนวนทรัพยากรสารสนเทศประเภทหนังสือ หนังสือพิมพ์ จุลสาร/กฤตภาค เทปบันทึกเสียง วิดิทัศน์ ซีดีรอม และเครื่องคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ในขณะที่โรงเรียนขนาดกลางมีจำนวนทรัพยากรสารสนเทศประเภทวารสาร มากกว่า โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ

4. ความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามค่าเฉลี่ย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงตั้งแต่ 4.00 ขึ้นไป ได้แก่ ด้านงานบริการ ($\bar{x}=4.06$) ด้านความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในงานห้องสมุด ($\bar{x}=4.05$) และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในงานห้องสมุด ($\bar{x}=4.01$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงตั้งแต่ 4.10 ขึ้นไปมี 7 ข้อ ดังนี้ แนวทางการดำเนินงานห้องสมุดให้สอดคล้องกับนโยบายห้องสมุด 3ดี ของกระทรวงศึกษาธิการ ($\bar{x}=4.37$) แนวทางการดำเนินงานห้องสมุดให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{x}=4.37$) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ($\bar{x}=4.17$) การสืบค้นข้อมูลออนไลน์ ($\bar{x}=4.13$) โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ ($\bar{x}=4.10$) การสร้างเว็บไซต์ห้องสมุด ($\bar{x}=4.10$) และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด ($\bar{x}=4.10$)

5. เปรียบเทียบความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ จำแนกตามตัวแปร วุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ พบว่า

ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัดที่มีวุฒิกศศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ต่างกัน มีความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูบรรณารักษ์มีความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทุกด้านโดยรวมไม่แตกต่างกันเช่นกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูบรรณารักษ์ที่ไม่มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มีความต้องการการเพิ่มพูนความรู้เรื่อง การจัดซื้อจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ มากกว่าครูบรรณารักษ์ที่มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

6. เปรียบเทียบความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ จำแนกตามตัวแปร ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ พบว่า

6.1 ครูบรรณารักษ์ที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูบรรณารักษ์มีความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทุกด้านโดยรวมไม่แตกต่างกันเช่นกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนขนาดกลาง มีความต้องการการเพิ่มพูนความรู้เรื่อง การจัดหมวดหมู่หนังสือตามระบบทศนิยมดิวอี้ มากกว่าครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ

6.2 ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ต่างกัน มีความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูบรรณารักษ์มีความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทุกด้านโดยรวมไม่แตกต่างกันเช่นกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ ไม่เกิน 10 ปี มีความต้องการการเพิ่มพูนความรู้มากกว่าครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ ตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป เรื่อง การคัดเลือกและจัดหาทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด การจัดทำบรรณานุกรม และการจัดทำภาคและการจัดเก็บ ส่วนครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ไม่เกิน 10 ปี มีความต้องการการเพิ่มพูนความรู้ เรื่อง การอบรมวิธีการทำผลงานเพื่อขอเลื่อนระดับ มากกว่าครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ 10-20 ปี

7. ความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด โดยรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ อยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การศึกษาดูงานห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศต่าง ๆ ($\bar{x}=4.16$) การประชุมทางวิชาการ สัมมนา ทางบรรณารักษศาสตร์และ

สารสนเทศศาสตร์ ($\bar{x}=4.06$) และการผลิตผลงานทางวิชาการ เช่น การวิจัย การเขียนวรรณกรรม ($\bar{x}=3.87$)

8. เปรียบเทียบความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ จำแนกตามตัวแปร วุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ พบว่า

ครูบรรณารักษ์ที่มีวุฒิกศศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ต่างกัน มีความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีวุฒิกศศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มีความต้องการรูปแบบการอบรมการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูบรรณารักษ์ มากกว่า ครูบรรณารักษ์ที่ไม่มีวุฒิกศศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

9. เปรียบเทียบความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ จำแนกตามตัวแปร ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ พบว่า

9.1 ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 7 จังหวัด ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 5

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูบรรณารักษ์ที่อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง มีความต้องการรูปแบบการเป็นสมาชิกชมรม สมาคมวิชาชีพ ทางบรรณารักษศาสตร์ มากกว่า ครูบรรณารักษ์ที่อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ

9.2 ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ต่างกัน มีความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 6

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบความแตกต่างดังนี้

ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ไม่เกิน 10 ปี มีความต้องการรูปแบบการศึกษาต่อทางบรรณารักษศาสตร์ มากกว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ 10-20 ปี และ 21 ปีขึ้นไป

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ครูบรรณารักษ์มีความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกตามประเภทของเนื้อหาความรู้ในประเด็นต่างๆ ที่ครูบรรณารักษ์ต้องการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ พบรายละเอียดดังนี้

แนวทางการดำเนินงานห้องสมุดให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแนวทางการดำเนินงานห้องสมุดให้สอดคล้องกับนโยบายห้องสมุด 3 ดี ของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในช่วงระยะ 4-5 ปีนี้ รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ (นาย จุรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์) ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาห้องสมุด จึงได้มีการจัดทำมาตรฐานการศึกษาและนโยบายห้องสมุด 3 ดี เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานห้องสมุด ครูบรรณารักษ์จึงมีความต้องการทราบแนวทางในการพัฒนาห้องสมุดให้สอดคล้องกับนโยบาย รวมทั้งศึกษาถึงนโยบาย เนื้อหา รายละเอียดในด้านต่างๆ เพื่อปรับเปลี่ยนแนวทางในการดำเนินงานห้องสมุดให้สอดคล้องและตอบสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูบรรณารักษ์ต้องการแนวทางในการจัดกิจกรรมรูปแบบที่แปลกใหม่ เพื่อดึงดูดความสนใจให้นักเรียนเห็นความสำคัญในการเข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่ทางห้องสมุดจัดขึ้น หากครูบรรณารักษ์มีความรู้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านแล้ว ผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมก็จะส่งผลให้นักเรียนมาอ่านหนังสือในห้องสมุดเพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมนอกชั้นเรียนด้วยตนเองมากขึ้นโดยการอ่านหนังสือจากห้องสมุด และเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติของไทยฉบับ พ.ศ. 2542 ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพราะผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ด้วยการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2542: 7) รวมถึงสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ นโยบายห้องสมุด 3 ดี ของกระทรวงศึกษาธิการ (2552: 1) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุรีรัตน์ กิตติภูมิชัย (2531) ที่พบว่า ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ต้องการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ด้านการส่งเสริมการอ่าน และกิจกรรมในห้องสมุด

การสืบค้นข้อมูลออนไลน์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูบรรณารักษ์ต้องการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรู้เท่าทันสารสนเทศที่เพิ่มขึ้นอย่างมากมายมหาศาลในทุกๆ สาขาวิชา รวมถึงรูปแบบที่หลากหลายอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะสารสนเทศที่อยู่ในรูปออนไลน์ก็เป็นสารสนเทศที่มีความเป็นปัจจุบัน สามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวก รวดเร็ว

โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ อาจเป็นเพราะ ยังมีห้องสมุดจำนวนมากที่ยังไม่มีการนำโปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติเข้ามาใช้ในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ในห้องสมุด คุรุบรรณารักษ์จึงต้องการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับโปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติทั้งในเรื่อง การจัดซื้อและการคัดเลือกเลือกโปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติที่ได้เปล่า วิธีการติดตั้งการทำงานของโปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติที่ตอบสนองกับงานห้องสมุด วิธีการใช้งาน การดูแลระบบ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นีล (Neal. 1980) ที่พบว่า ขอบเขตความรู้ที่บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาต้องการมากที่สุด คือ ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ และสอดคล้องกับการศึกษาของ ลาทรอป (Lathrop. 1986) ที่พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดส่วนใหญ่มีความต้องการการเพิ่มพูนความรู้ เรื่อง ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ

การสร้างเว็บไซต์ห้องสมุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การสร้างเว็บไซต์เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ และคุรุบรรณารักษ์ต้องการศึกษารูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่ทันสมัย สำหรับใช้เป็นช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของห้องสมุด เพื่อเพิ่มแรงจูงใจให้ครูและนักเรียนมาใช้ห้องสมุดเพื่อศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ประกอบการเรียนการสอนเพิ่มเติมนอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียน

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ปัจจุบันนักเรียนส่วนใหญ่ สืบค้นข้อมูลสารสนเทศทางออนไลน์มากกว่าการเข้ามาศึกษาค้นคว้าในห้องสมุดด้วยตนเอง คุรุบรรณารักษ์จึงมีความสนใจที่จะเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ในเรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด เพื่อดึงดูดให้นักเรียนเข้ามาใช้บริการห้องสมุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยูร์รัตน์ กิตติภูมิชัย (2531) ที่พบว่า คุรุบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ต้องการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ด้านการส่งเสริมการอ่าน และกิจกรรมในห้องสมุด

2. เปรียบเทียบความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของคุรุบรรณารักษ์ จำแนกตามตัวแปร วุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำหน้าที่คุรุบรรณารักษ์

2.1 ด้านตัวแปร วุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ พบว่า คุรุบรรณารักษ์ที่มีวุฒิกิจการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโท มีความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ไม่แตกต่างกัน เมื่อแยกตามรายชื่อของแต่ละด้านพบว่า

คุรุบรรณารักษ์มีความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ในด้านงานเทคนิคแตกต่างกัน โดย คุรุบรรณารักษ์ที่ไม่มีวุฒิกิจการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโท มีความต้องการการเพิ่มพูนความรู้เรื่อง การจัดซื้อจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ มากกว่า คุรุบรรณารักษ์ที่มีวุฒิกิจการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คุรุบรรณารักษ์ที่ไม่มีวุฒิกิจการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทไม่ได้รับการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์มาโดยตรง อาจยังไม่มีความรู้ ความชำนาญ ในด้าน

งานเทคนิคการจัดซื้อจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ เนื่องด้วยทรัพยากรสารสนเทศมีรูปแบบที่หลากหลายและมีจำนวนมาก และต้องรู้จักสำนักพิมพ์ต่างๆ หรือตัวแทนจำหน่ายหนังสือ ดังนั้นครูบรรณารักษ์ที่ไม่มีวุฒิจึงมีความต้องการการเพิ่มพูนความรู้เรื่อง การจัดซื้อจัดหาทรัพยากรสารสนเทศมากกว่าครูบรรณารักษ์ที่มีวุฒิต่างบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ที่มีความชำนาญในวิชาชีพมากกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิศเพลิน มณีวรรณ (2534) ที่พบว่าครูบรรณารักษ์ที่ไม่มีวุฒิจึงมีความต้องการเนื้อหาความรู้สำหรับปฏิบัติงานห้องสมุดในเรื่องหลักเกณฑ์และการพิจารณาเลือกซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดแหล่งวัสดุได้เปล่าชนิดของวัสดุและวิธีขอวัสดุนั้น มากกว่าครูบรรณารักษ์ที่มีวุฒิต่างบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

2.2 ด้านตัวแปร ขนาดของโรงเรียน พบว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ไม่แตกต่างกัน เมื่อแยกตามรายชื่อของแต่ละด้านพบว่า

ครูบรรณารักษ์มีความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ในด้านงานเทคนิคแตกต่างกัน โดยครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนขนาดกลาง มีความต้องการการเพิ่มพูนความรู้เรื่องการจัดหมวดหมู่หนังสือตามระบบทศนิยมดิวอี้ มากกว่าครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนขนาดกลาง ที่ไม่มีการทำรายการ จัดหมวดหมู่ทำให้ครูบรรณารักษ์เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องนำความรู้ในการจัดหมวดหมู่หนังสือตามระบบทศนิยมดิวอี้มาใช้ในการปฏิบัติงานในห้องสมุด อีกทั้งจากผลของการเก็บข้อมูลพบว่า ครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนขนาดกลางมีครูบรรณารักษ์ที่ไม่มีวุฒิต่างบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 24 คน ซึ่งมากกว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีครูบรรณารักษ์ที่ไม่มีวุฒิต่างบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 17 คน ดังนั้นครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนขนาดกลางจึงมีความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ เรื่อง การจัดหมวดหมู่หนังสือตามระบบทศนิยมดิวอี้ มากกว่าครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง (2542) ที่พบว่า ครูบรรณารักษ์โรงเรียนขนาดกลางต้องการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ เรื่องการทำรายการและจัดหมู่ทรัพยากรห้องสมุด

2.3 ด้านตัวแปร ประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ พบว่าครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ต่างกัน มีความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ไม่แตกต่างกัน เมื่อแยกตามรายชื่อของแต่ละด้านพบว่า

ครูบรรณารักษ์มีความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ในด้านงานเทคนิคแตกต่างกัน โดยครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ ไม่เกิน 10 ปี มีความต้องการการเพิ่มพูนความรู้มากกว่าครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ ตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป เรื่อง การคัดเลือกและจัดหาทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด การจัดทำตราชื่อนี้วารสาร และการจัดทำกฤตภาคและการจัดเก็บ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ ไม่เกิน 10 ปี มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย อาจยังขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญ ทักษะ ในการทำงานด้านเทคนิคในเรื่องการคัดเลือกและจัดหาทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด การจัดทำบรรณานุกรม และการจัดทำภาคภูมิศาสตร์และการจัดเก็บ อีกทั้งจากการเก็บข้อมูล พบว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ ไม่เกิน 10 ปี ส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ดังนั้นจึงต้องการเพิ่มพูนความรู้มากกว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ ตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป ซึ่งส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ส่วนครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ไม่เกิน 10 ปี มีความต้องการการเพิ่มพูนความรู้ เรื่อง การอบรมวิธีการทำผลงานเพื่อขอเลื่อนระดับ มากกว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ 10-20 ปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ไม่เกิน 10 ปี มีความต้องการที่จะก้าวหน้าในหน้าที่การงานจึงต้องการทำผลงานเพื่อขอเลื่อนระดับ มากกว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ 10-20 ปี

3. ครูบรรณารักษ์มีความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่มีความต้องการการศึกษาดูงานห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศต่างๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การที่ครูบรรณารักษ์ไปศึกษาดูงานห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศต่างๆ ทำให้เห็นสภาพของห้องสมุด การปฏิบัติงานจริง สามารถนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้ อีกทั้งยังสามารถเปรียบเทียบระบบห้องสมุดของตนกับห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศอื่นๆ ได้อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นีล (Neal, 1980) ที่พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามีความต้องการการศึกษาดูงาน และการเยี่ยมชมห้องสมุดอื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยूरรัตน์ กิตติภูมิชัย (2531) ที่พบว่า รูปแบบการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการที่ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาต้องการ คือ การเยี่ยมชม ดูงานห้องสมุดโรงเรียนที่ได้มาตรฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง (2542) ที่พบว่า รูปแบบการศึกษาต่อเนื่องที่ครูบรรณารักษ์ต้องการมากที่สุด คือ การเข้าศึกษาดูงานห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจวรรณ ระวังภัย (2547) ที่พบว่า รูปแบบการศึกษาต่อเนื่องที่บรรณารักษ์ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดมีความต้องการมาก คือ การศึกษาดูงานนอกสถานที่ สำหรับประเด็นครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่มีความต้องการเข้าร่วมประชุมทางวิชาการ สัมมนาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูบรรณารักษ์สามารถร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ พบปะกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ สามารถนำปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานห้องสมุดมาร่วมปรึกษากับผู้เข้าร่วมประชุมคนอื่นๆ เพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานและปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลาทรอป (Lathrop, 1986)

ที่พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดส่วนใหญ่ มีความต้องการเข้าร่วมการประชุมสัมมนาหลักสูตรระยะสั้น และงานวิจัยของโอสโตรม (Ostrom. 1987) ที่พบว่า รูปแบบของการศึกษาต่อเนื่องที่บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนต้องการมากที่สุด คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ

4. เปรียบเทียบความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ จำแนกตามตัวแปร วุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์

4.1 ด้านตัวแปร วุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

พบว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ต่างกันมีความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

ครูบรรณารักษ์ที่มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มีความต้องการรูปแบบการอบรมการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูบรรณารักษ์ มากกว่า ครูบรรณารักษ์ที่ไม่มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูบรรณารักษ์ที่ไม่มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์อาจไม่มีความสนใจที่จะเข้าร่วมการอบรม เพราะไม่มีความรู้พื้นฐานในวิชาที่บรรณารักษ์ทำให้ไม่มีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ดังนั้นครูบรรณารักษ์ที่มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์จึงสนใจเข้าร่วมการอบรมการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูบรรณารักษ์ มากกว่า ครูบรรณารักษ์ที่ไม่มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

4.2 ด้านตัวแปร ขนาดของโรงเรียน พบว่า ครูบรรณารักษ์ที่สอนในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูบรรณารักษ์ที่อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางมีความต้องการรูปแบบการเป็นสมาชิกชมรม สมาคมวิชาชีพทางบรรณารักษศาสตร์ มากกว่า ครูบรรณารักษ์ที่อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูบรรณารักษ์ที่อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางส่วนใหญ่ อาจจะต้องการสมัครเป็นสมาชิกชมรม สมาคมวิชาชีพ ทางบรรณารักษศาสตร์ เพื่อขอคำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด และได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆ เช่น ได้รับข่าวสารและความรู้ต่างๆ จากทางสมาคม ชมรม อย่างสม่ำเสมอ มีโอกาสได้เข้าร่วม ประชุม อภิปราย สัมมนา การศึกษาดูงานที่จัดโดยสมาคม ชมรมต่างๆ ดังนั้นจึงต้องการเป็นสมาชิกชมรม สมาคมวิชาชีพ ทางบรรณารักษศาสตร์ มากกว่า ครูบรรณารักษ์ที่อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ

4.3 ด้านตัวแปร ประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ พบว่า ครูบรรณารักษ์ ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ต่างกัน มีความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ไม่เกิน 10 ปี มีความต้องการรูปแบบการศึกษาต่อทางบรรณารักษศาสตร์ มากกว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ ตั้งแต่ 10-20 ปี และ 21 ปีขึ้นไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย ต้องการที่จะศึกษาต่อเพื่อนำความรู้ที่ได้มาปรับปรุง พัฒนางานห้องสมุด และเพิ่มวุฒิการศึกษาของตนเอง ทำให้มีความก้าวหน้าในการทำงาน ดังนั้นจึงมีความต้องการการศึกษาต่อมากกว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ตั้งแต่ 10-20 ปี และ 21 ปีขึ้นไป

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะต่อผู้อำนวยการโรงเรียน

1.1 ควรสนับสนุนงบประมาณ ในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศและเทคโนโลยี ที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในห้องสมุด เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ครูบรรณารักษ์ค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆมาใช้ในการปฏิบัติงานห้องสมุด

1.2 ควรส่งเสริมให้ครูบรรณารักษ์ได้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง เช่น การประชุมทางวิชาการ สัมมนา การศึกษาต่อทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ การศึกษาดูงานห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศอื่นๆ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 ควรสนับสนุน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด และกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง โดยอาจจะจัดทุกเดือนหรือ 2 เดือนและควรเป็นกิจกรรมที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างโรงเรียน อาจารย์กลุ่มสาระต่างๆและห้องสมุด จัดกิจกรรม นิทรรศการแนะนำหนังสือที่น่าสนใจในสาขาวิชาต่างๆ

2. ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน สถาบันที่เปิดสอนและอบรมทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

2.1 ควรจัดกิจกรรมให้ครูบรรณารักษ์ในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมต่างๆ ได้เข้าร่วมอบรม ประชุมวิชาการ สัมมนา เพื่อให้ครูบรรณารักษ์ในจังหวัดได้พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และช่วยแนะแนวทางปัญหาที่เกิดขึ้นกับครูบรรณารักษ์ในการปฏิบัติงานห้องสมุด

2.2 ควรเลือกจัดกิจกรรม ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด และการส่งเสริมการอ่าน ในรูปแบบใหม่ๆ เน้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการเข้าใช้ห้องสมุด และควรเน้นเรื่อง เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่จำเป็นในงานห้องสมุด เทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น การสร้าง

เว็บไซต์ห้องสมุดเพราะจากผลการวิจัยครูบรรณารักษ์มีความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาในเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับมาก

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาความต้องการการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้และความต้องการรูปแบบการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภูมิภาคอื่น เพื่อทราบถึงความต้องการและพัฒนา ส่งเสริมครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ในประเทศไทยให้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพและนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2543). คู่มือการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: กรมฯ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). มาตรฐานห้องสมุดและตัวบ่งชี้ เพื่อการพัฒนาคุณภาพห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.
- กรุงเทพมหานคร. (2552). ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2552.
- กรุงเทพมหานคร. สำนักการศึกษา. (2552). การจัดสัมมนา ผู้บริหารโรงเรียนและครูบรรณารักษ์ของโรงเรียน. สืบค้นเมื่อ 26 ตุลาคม 2552, จาก <http://www.ryt9.com/s/prg/135893>
- จุฑารัตน์ ศราวณะวงศ์. (2543). การเปลี่ยนแปลงของวิชาชีพบรรณารักษ์ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ. บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มข. 18(2): 69-76.
- เฉลียว พันธุ์สีดา. (2532). เอกสารคำสอนวิชา บร 633: ห้องสมุดโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2539). คู่มือการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ต้นอ่อน แกรมมี.
- ชลัช ลียะวณิช. (2527). การประชุมสัมมนาในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์. ใน 30 ปี สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ. 262-276. กรุงเทพฯ: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ
- ชุตินา สัจจานันท์. (2533, ตุลาคม-ธันวาคม). แนวโน้มการทำวิจัยของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. วารสารห้องสมุด. 34(4): 63-71.
- ฐิระ ประवालพฤกษ์. (2538). การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ.
- เทอดศักดิ์ ไม่ทำทอง. (2542). ความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ อ.ม.(บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- เบญจวรรณ ระงับภัย. (2547). ความต้องการเพิ่มพูนความรู้ของบรรณารักษ์ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ อ.ม.(บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- ประภาวดี สืบสนธิ์. (2527). ความสามารถของบัณฑิตบรรณารักษศาสตร์ที่ผู้บริหารห้องสมุด มหาวิทยาลัยคาคหวัง. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2551). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- พวา พันธุ์เมฆา. (2525). ห้องสมุดโรงเรียน: ทฤษฎีและปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- พิศเพลิน มณีวรรณ. (2534). ความต้องการเพิ่มพูนความรู้ของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาระดับอำเภอและตำบล. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พุทธชาติ เผื่อนเอน. (2535, พฤษภาคม-กรกฎาคม). การพัฒนาสมรรถภาพผู้บริหารห้องสมุด. ข่าวสารสำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยรามคำแหง. 15(7): 34-48.
- ภาวดี รัตอุตม. (2527). ความต้องการในการศึกษาต่อเนื่องของบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม.(บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- มัลลิกา ถาวรกิจ. (2544, พฤษภาคม). บทบาทของห้องสมุดโรงเรียนและบรรณารักษ์ที่มีต่อครู. วารสารการศึกษา กทม. 24(8): 4-5.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. (2552). อบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาศักยภาพครูบรรณารักษ์. สืบค้นเมื่อ 26 ตุลาคม 2552, จาก http://library.psru.ac.th/index.php?option=com_content&task=view&id=64&Itemid=1
- ยุรีรัตน์ กิตติภูมิชัย. (2531). ความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ อ.ม.(บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วัลย์ลักษณ์ นนท์มะลิ. (2531). ความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ อ.ม.(บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). ปฏิรูปการเรียนรู้: ผู้เรียนสำคัญที่สุดสู่ความสำเร็จหรือกระบวนการ. นนทบุรี: เอสอาร์พรีนติ้ง.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538, กุมภาพันธ์-มีนาคม). ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมาย: เรื่องง่ายๆ ที่บางครั้งก็ ผิดพลาดได้. ข่าวสารวิจัยทางการศึกษา. 18(3): 8-11.

- สมจิตร พรหมเทพ. (2542). **ห้องสมุดโรงเรียน**. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.
- สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย. (2533). **มาตรฐานห้องสมุด**. กรุงเทพฯ: สมาคมฯ.
- (2537). 40 ปี สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. กรุงเทพฯ: สมาคมฯ.
- (2552ก). **ชมรมในสังกัดห้องสมุดแห่งประเทศไทย**. สืบค้นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2552, จาก <http://www.tla.or.th/home.htm>
- (2552ข). **ข่าวประชาสัมพันธ์**. สืบค้นเมื่อ 26 ตุลาคม 2552, จาก <http://www.tla.or.th/home.htm>
- สมาน ลอยฟ้า. (2536, เมษายน-มิถุนายน). การศึกษาต่อเนื่องในวิชาชีพบรรณารักษ์. **วารสารห้องสมุด**. 37(2): 34-47.
- สมิต สัจฉกร. (2540). **การบริหารการประชุม**. กรุงเทพฯ: บริษัทวิศิษฐ์สรรถจำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. (2551). **จำนวนนักเรียน ห้องเรียน ครู ระดับเขตพื้นที่**. สืบค้นเมื่อ 31 กรกฎาคม 2551, จาก http://210.1.20.11/dataonweb/report/indexsum_prov.php
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **การอบรมครูบรรณารักษ์ สฟฐ.ชัยนาท**. สืบค้นเมื่อ 26 ตุลาคม 2552, จาก <http://gotoknow.org/blog/nfebangban/293149>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). **ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2550, 6 มิถุนายน). **คำสั่งที่ ศธ.020603/2299 เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา**.
- สำนักหอสมุดแห่งชาติ. (2552). **อบรมสัมมนา**. สืบค้นเมื่อ 26 ตุลาคม 2552, จาก http://www.nlt.go.th/th_seminar.htm
- สุนทรภรณ์ สกุลหงส์โสภณ. (2540). **การศึกษาความต้องการเพิ่มพูนความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของบรรณารักษ์ห้องสมุด โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร**. ปรินญาณิพนธ์ ศศ.ม.(บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- อุทิน รวยอารี. (2522). **การศึกษาความต้องการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- Auster, Ethel; & Chan, Donna C. (2004). Reference Librarians and Keeping Up to Date: A Question of Priorities. **Reference and User Services Quarterly**. 44(1): 57–66.
- Chumchit Saechan. (2001). **The Continuing Education Needs of Academic Librarians in the South of Thailand**. Dissertation, D.A. (Library and Information Science). Massachusetts: Simmons College. Retrieved March 14, 2009, from <http://proquest.umi.com/pqdweb?index=17&did=728938871&SrchMode=1&sid=25&Fmt=2&VInst=PROD&VType=PQD&RQT=309&VName=PQD&TS=1254598661&clientId=61839>
- Conroy, Barbara. (1978). **Library Staff Development and Continuing Education**. Colorado: Libraries Unlimited.
- Creth, Sheila D. (1989). Staff Development and Continuing Education. In **Personnel Administration in Libraries**. pp. 118-151. 2nd ed. New York: Neal-Schuman.
- Krejcie, Robert V.; & Morgan, Daryle W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Journal of Educational and Psychological Measurement**. 3: 607-610.
- Lathrop, I. M. (April 1986). Continuing Education Needs of Hospital Librarians. **Bulletin of the Medical Library Association**. v.74: 110-14. Retrieved March 14, 2009, from http://vnweb.hwwilsonweb.com/hww/results/getResults.jhtml?_DARGS=/hww/results/results_common.jhtml.33
- National Council on Quality Continuing Education for Information, Library, and Media Personnel. (1986). Library Education : Continuing Professional Education. In **ALA World Encyclopedia of Library and Information Services**. cited in Stone. Elizabeth. pp. 476–484. 2nd ed. Chicago: American Library Association.
- Neal, James G. (March 1980). Continuing Education: Attitudes and Experiences of the Academic Librarian. **College and Research Libraries**. 41(2): 128–133.
- Noe, R.A.; et al. (1997). Employee Development: Issues in Construct Definition and Investigation of Antecedents. In **Improving Training Effectiveness in Work Organizations**. pp. 153-89. Mahwah, N.J: Lawrence Erlbaum.

- Ostrom, Janice Christine. (1987). **Continuing Library Education: Practices and Preferences of Kansas School Librarians**. Dissertation, Ph.D. (Library and Information Science). Kansas: Kansas State University. Retrieved March 14, 2009, From <http://proquest.umi.com/pqdweb?index=0&did=753349951&SrchMode=2&sid=20&Fmt=2&VInst=PROD&VType=PQD&RQT=309&VName=PQD&TS=1254597808&clientId=61839>
- Stone, Elizabeth W; Patrick, Ruth; & Conroy, Barbara. (1978). Continuing Professional Education. In **ALA World Encyclopedia of Library and Information Services**. cited in Stone, Elizabeth W. pp. 164–166. Chicago: American Library Association.
- Siega, Gorgonio D. (1985). Continuing Education for librarians in the Philippines. In **Continuing Education: Issues and Challenges: Papers from the Conference Held at Moraine Valley Community College, Palos Hills, Illinois, U.S.A., August 13–16, 1985**. New York: K.G. Saur.
- Verlejs, Jane. (1987). Continuing Education for Youth Service Libraries: A Diagnosis and Prescription. **Top of the News**. 43: 193-202.

ภาคผนวก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ความต้องการการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์
ในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคกลาง

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน
และห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
ของครูบรรณารักษ์

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการรูปแบบการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศ
ศาสตร์ของครูบรรณารักษ์

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนและห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน [.....] หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด
ในกรณีที่เป็นช่องว่างกรุณาเติมข้อความให้สมบูรณ์

1. เพศ [.....] 1. ชาย [.....] 2. หญิง
2. อายุ
[.....] 1. ไม่เกิน 30 ปี [.....] 2. 31-35 ปี
[.....] 3. 36-40 ปี [.....] 4. 40-45 ปี
[.....] 5. 46-50 ปี [.....] 6. 51 ปีขึ้นไป
3. วุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และ/หรือบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
[.....] มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และ/หรือบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
[.....] ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (ป.กศ. สูง) วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์หรือ
อนุปริญญาทางบรรณารักษศาสตร์
[.....] ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (ป.กศ. สูง) วิชาโทบรรณารักษศาสตร์
[.....] ปริญญาตรีทางบรรณารักษศาสตร์และ/หรือบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
[.....] ปริญญาโททางบรรณารักษศาสตร์และ/หรือบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
[.....] อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
[.....] ไม่มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และ/หรือบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
วุฒิการศึกษาของท่านคือ.....สาขาวิชา.....
4. ประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์
[.....] ไม่เกิน 10 ปี
[.....] 10-20 ปี
[.....] ตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป
5. ขนาดของโรงเรียน
[.....] โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 499 คน
[.....] โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียนระหว่าง 500 - 1,499 คน
[.....] โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนระหว่าง 1,500 – 2,499 คน
[.....] โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 2,500 คนขึ้นไป

ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนและห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา

1. ท่านทำงานอยู่ที่โรงเรียน.....ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด.....

2. โรงเรียนของท่านเปิดสอนในระดับ

- [.....] มัธยมศึกษาตอนต้นเท่านั้น
 [.....] มัธยมศึกษาตอนต้น - มัธยมศึกษาตอนปลาย

3. ลักษณะและขนาดของห้องสมุดโรงเรียน

- [.....] อาคารเอกเทศ
 [.....] ห้องในอาคารเรียนขนาดมากกว่า 3 ห้องเรียน
 [.....] ห้องในอาคารเรียนขนาด 3 ห้องเรียน
 [.....] ห้องในอาคารเรียนขนาดน้อยกว่า 3 ห้องเรียน
 [.....] อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. บุคลากรที่ปฏิบัติงานห้องสมุดประกอบด้วย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- [.....] ครูปฏิบัติงานห้องสมุดเต็มเวลา จำนวน.....คน
 [.....] ครูช่วยปฏิบัติงานห้องสมุดบางเวลา จำนวน.....คน
 [.....] เจ้าหน้าที่ห้องสมุด จำนวน.....คน
 [.....] นักเรียนช่วยงานห้องสมุด จำนวน.....คน
 [.....] นักการภารโรง จำนวน.....คน
 [.....] อื่น ๆ (โปรดระบุ).....คน

5. ประเภทและจำนวนของทรัพยากรสารสนเทศ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ที่มีให้บริการในห้องสมุด (กรุณาตอบทุกรายการที่ห้องสมุดท่านมี)

- 5.1 หนังสือ จำนวน.....เล่ม
 5.2 วารสาร จำนวน.....ชื่อเรื่อง
 5.3 หนังสือพิมพ์ จำนวน.....ชื่อเรื่อง
 5.4 จุลสาร / กฤตภาค จำนวน.....หัวเรื่อง
 5.5 เทปบันทึกเสียง จำนวน.....ชื่อเรื่อง
 5.6 วีดิทัศน์ จำนวน.....ชื่อเรื่อง
 5.7 ซีดีรอม จำนวน.....แผ่น
 5.8 เครื่องคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต จำนวน.....เครื่อง
 5.9 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

6. เครื่องมือสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- [.....] บัตรรายการหนังสือ
 [.....] บัตรดัชนีวารสาร/หนังสือพิมพ์
 [.....] ฐานข้อมูลบรรณานุกรมในระบบคอมพิวเตอร์ (โอแพก)
 [.....] อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 ความต้องการเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของครูบรรณารักษ์

คำชี้แจง ต่อไปนี้เป็นเนื้อหาความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ขอให้ท่านโปรดพิจารณาข้อความในแต่ละข้อว่าท่านต้องการเพิ่มพูนเนื้อหาความรู้ในแต่ละข้อมากน้อยเพียงใด แล้วเขียนเครื่องหมาย / ลงใน ช่องตามระดับที่ท่านต้องการ ดังนี้

เนื้อหาความรู้สำหรับการ ปฏิบัติงานห้องสมุด	ระดับความต้องการเพิ่มพูนความรู้				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านงานบริหาร					
1. การจัดทำแผนงานและนโยบายของห้องสมุด.....					
2. งานด้านสถิติของห้องสมุดและการเขียนรายงานของห้องสมุด.....					
3. งานการเงิน.....					
4. งานอาคารสถานที่.....					
5. งานประชาสัมพันธ์ห้องสมุด.....					
6. แนวทางการดำเนินงานห้องสมุดให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐาน.....					
7. แนวทางการดำเนินงานห้องสมุดให้สอดคล้องกับนโยบายห้องสมุด 3ดี ของกระทรวงศึกษาธิการ.....					
ด้านงานเทคนิค					
8. การคัดเลือกและจัดหาทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด.....					
9. การจัดซื้อจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ.....					
10. การขอรับและแลกเปลี่ยนทรัพยากรสารสนเทศ.....					
11. การจัดหมวดหมู่หนังสือตามระบบทศนิยมดิวอี้.....					
12. หลักเกณฑ์การลงรายการแบบแองโกลอเมริกัน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 (AACR II).....					
13. การลงรายการบรรณานุกรมตามรูปแบบมาร์ก (MARC).....					
14. การกำหนดหัวเรื่องทรัพยากรสารสนเทศ.....					
15. การกำหนดเลขคัดเตอร์รายการผู้แต่ง/รายการหลัก.....					
16. การจัดทำกฤตภาคและการจัดเก็บ.....					
17. การจัดทำตราชื่อนี้วารสาร.....					
ด้านงานบริการ					
18. การสอนการใช้ห้องสมุด.....					
19. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด เช่น การจัดงานวันห้องสมุด การจัดนิทรรศการ การจัดเสียงตามสายแนะนำบริการและ การใช้ห้องสมุด เป็นต้น.....					

เนื้อหาความรู้สำหรับการ ปฏิบัติงานห้องสมุด	ระดับความต้องการเพิ่มพูนความรู้				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
20. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น จัดแนะนำหนังสือใหม่ กิจกรรมการเล่านิทาน การจัดตั้งชมรมนักอ่าน จัดกิจกรรมอภิปราย โต้วาที กิจกรรมการตอบปัญหาจากหนังสือ และการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการอ่านผ่านอินเทอร์เน็ต เป็นต้น.....					
ด้านงานสนับสนุนการเรียนการสอน					
21. วิธีการให้ความรู้ การสอนการรู้สารสนเทศ ให้แก่ครูในกลุ่มสาระต่างๆ.....					
22. การกำหนดการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับกิจกรรม การเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุด.....					
23. การรวบรวมบรรณานุกรม เฉพาะวิชาให้แก่ครูในกลุ่มสาระต่างๆ.....					
24. การจัดเตรียม สื่อให้ครูและนักเรียนเพื่อใช้ประกอบกิจกรรม. การเรียนการสอน.....					
25. การประเมินผลกิจกรรมการสอนโดยใช้ห้องสมุด.....					
ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในงานห้องสมุด					
26. ระบบคอมพิวเตอร์สำหรับงานสารสนเทศ.....					
27. โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ.....					
28. การใช้อินเทอร์เน็ตในงานสารสนเทศ.....					
29. ฐานข้อมูลสื่อดิจิทัลในงานสารสนเทศ.....					
30. การสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศด้วยคอมพิวเตอร์จากฐานข้อมูลห้องสมุด.....					
31. การสร้างเว็บไซต์ห้องสมุด.....					
32. การสืบค้นข้อมูลออนไลน์.....					
ความรู้ที่เสริมการปฏิบัติงาน					
33. ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในงานห้องสมุด.....					
34. การผลิตผลงานทางวิชาการ เช่น การวิจัย การเขียนวรรณกรรม.....					
35. การอบรมวิธีการทำผลงานเพื่อขอเลื่อนระดับ.....					

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับเนื้อหาความรู้ที่ท่านต้องการ

.....

.....

.....

.....

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาว ภรณ์ วิเศษวรกุล
วันเดือนปีเกิด	25 มิถุนายน 2527
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	49/1202 ถ.เอกชัย ต.โคกขาม อ.เมือง จ.สมุทรสาคร 74000
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	826/6-7 ถ.สรรเพชร ต.มหาชัย อ.เมือง จ.สมุทรสาคร 74000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2545	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนศึกษานารี
พ.ศ. 2549	ศศ.ม. บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
พ.ศ. 2554	ศศ.ม. บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

